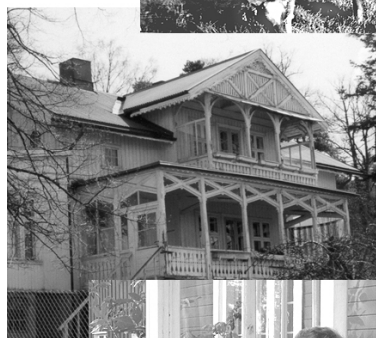

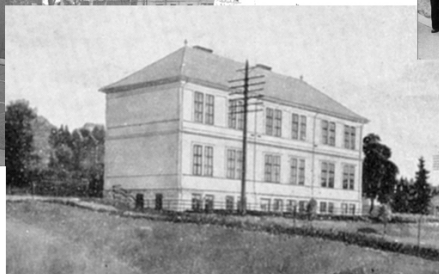
LOKALHISTORIE 3

Medlemsblad for Bekkelaghøgda lokalhistoriske forening

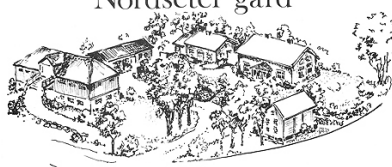
BLF 10 ÅR

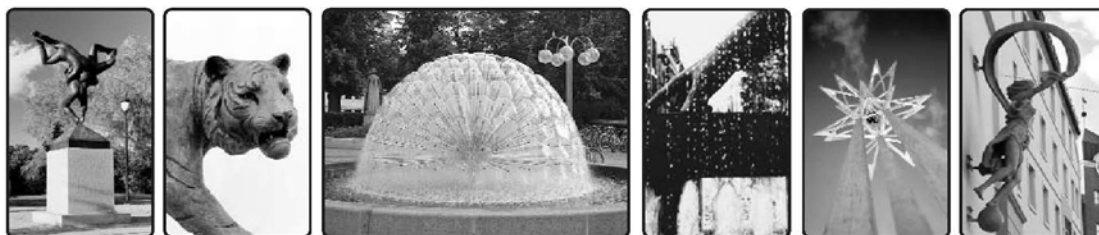
FRA GÅRD TIL VILLA
PÅ BEKKELAGSHØGDA
DAG JARNØY

Bevar Nordseter gård

Om BLF, som nå feirer 10 års jubileum, ved leder Dag Jarnøy:	3
BLFs logo	4
BLFs kart, hefter og bøker.	4
Gamle foto ønskes	5
Verve medlemmer	5
Lokale til leie	5
Eldste butikk	5
Kastellet et senter i området.	5
Veivesenet	6
Aker Elektrisitetsverk	7
Telegrafverket	8
Bensinstasjon	8
Skole og navn	9
Jomfrubråten Gårds område	9
Eierrekke for Jomfrubråten gård:	10
Noen eiendommer som er utskilt fra Jomfrubråten gård:	10
Frierveien 1, skjenkested med uteservering.	11
Jomfrubråten Kafé og Spisehalle, skjenkested	13
Jomfrubråtveien 31, skjenkestedet Kilden	14
Jomfrubråtveien 32, skjenkestedet Nordgården	16
Husmannsplass på Jomfrubråten	16
Den Tyske Æreskirkegård	17
Kullebunden husmannsplass	17
Ekebergrestauranten i Byskogen	18
Forhistorien til området:	18
Den første Ekebergrestauranten:	19
Kvinneparken:	25
BLF gir svar på hva de runde fundamenter på Brannfjell er	25
Radiostasjoner:	28
Den store Solkolonien på Brannfjell som ingen husker.	28
Hyttene på Brannfjell.	33
Kafé Utsikten	33
Aktivitetsoversikt i BLF	35

Eiendomsspar utvikler og forskjønner Oslo

 Tlf: 22 33 05 50,
 Fax: 22 33 05 51
 Internett:
www.eiendomsspar.no

Styret i BLF 2007:

- Leder Dag Jarnøy,
- Nestleder Dag Jørgensen
- Kasserer Dag Lundebø
- Styremedlem Hans-Petter Gulbrandsen

Postadresse: BLF c/o Jarnøy, Ryenbergveien 73 a, 0677 Oslo

E-postadresse: **blfblf@online.no** og vår hjemmeside er: **www.eikaberg.org**

Konto for medlemskap og støtte: BLFs bankkonto: 0531 1168772

Om BLF, som nå feirer 10 års jubileum, ved leder Dag Jarnøy:

Jeg er født å oppvokst på Nordstrand og Bekkelagshøgda. I godt voksen alder har jeg begynt å interessere meg for lokalhistorie. Dette har resultert i stiftelsen av **Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening**, samt utgivelse av boka: **Fra gård til villa på Bekkelagshøgda, utgitt for 10 år siden.**

Salget av denne boka markerer starten på BLF. De første medlemmer var de som kjøpte boka utenfor Jacobs på lørdager. Senere ble det utsendelser av foto til medlemmene og så medlemsmøter på Bekkelagshuset.

Tittelen "Fra gård til villa" beskriver den brytnings tid som dette området har vært gjennom, fra å være et jordbruksområde til å bli en forstad til Oslo.

Denne tiden var før ordet rekkehus og blokker ble tatt i bruk. Dette er vår nære historie som de fleste kan se konturene av ennå. Vi ser rester av gårdsbygninger, sommerhus og hytter i vårt område. Mange av hyttene er fortsatt synlige i en del av villabebyggelsen. Vi ser dem som garasjer, uthus eller påbygd til hus. Ofte ble det bygd små hytter som man ville bruke til hus. Regelverket stilte små krav til hytter, men man fikk kun bruke dem i sommerhalvåret. Etter hvert ble de ombygget og påbygget til fullverdige boliger, eller man bygget et nytt hus ved siden av.

Som eksempel på gammel bebyggelse kan nevnes at tidligere husmannsplass Sandstuen under Søndre Hellerud er bevart som en del av 1. etasje i en tomannsbolig i Sandstuveien 29. Og våningshuset fra Holtet gård, som var Parelius sitt landsted fra 1876, ligger fortsatt i Holtveien 9 (etter å ha blitt flyttet litt i 1909 og senere blitt påbygget).

Utviklingen de siste 150 år har vært enorm. Jeg og mange med meg synes det er artig å få informasjon om hva som har vært her tidligere. Hvem bodde her? Hvor bodde de? Hvor gikk veier og stier, og hva var beliggenhet for boliger og småbruk. Og ikke minst hva var navnene på disse plassene? For de som har lyst til

Fra salg av boka i 1997 utenfor Jacobs

å se nærmere på dette er dere hjertelig velkommen til BLFs foredrag og historiske vandringer. Og ikke la dere skremme av navnet Bekkelagshøgda, vi arbeider også med hele området i nordre del av Bydel Nordstrand fra og med Nordseter gård og nordover.

Dette heftet som utgis som et jubileumshefte fokuserer på en del emner som ikke har vært med i tidligere hefter. Historie fra Ekebergskråningen og Brannfjell er derfor med. Og ikke minst har vi sett nærmere på Kastellet, som er et senter for mye av de kommunale virksomheter.

Bekkelagshøgda lokalhistoriske forening vil også benytte anledningen til å takke alle de som er med på å støtte vårt lokalhistoriske arbeid. Vi har hvert år flere ulike arrangementer: Avholdelse av ”lysbildekvelder” i januar, mars og november, lokalhistorisk vandring på Bekkelagshøgda, Brannfjell og Ekeberg med skråningen om våren og høsten. Det holdes også arrangementer i samarbeid med andre foreninger og privatpersoner.

I tillegg arbeider vi hele tiden med å kartlegge mer av sognets historie og samle bilder. Vi har utgitt 2 lokalhistoriske kart. Et over tidligere Bydel Ekeberg Bekkelaget og et over friluftsområdene i nordre del av Bydel Nordstrand (i 2 utgaver). De er trykket i 10.000 eksemplarer og deles ut gratis. BLF har også arbeidet mye med bevaring av Ekeberg Hovedgård. Ved å fokusere på historien til gården og området. Blant annet gjennom Jubileumskomiteen i 2000 (1000 års stedet var gårdsbygningen), skriving av boka: Stamhuset Ekeberg Hovedgård, og flere års deltakelse i Arbeidsgruppa for bevaring av Ekeberg gård (den er nå nedlagt). Samt deltakelse i det årlige arrangement: Frokost i det grønne, har også fremmet saken.

BLF har hundrevis av egne sider på Internett slik, at vi skal kunne nå alle uansett bosted eller tidspunkt på adressen www.eikaberg.org. Det ikke mange er klar over er at alle de gamle sidene ligger parallelt på en annen server under navnet blfblf. Disse sidene er flettet sammen så brukerne ikke skal ha noen problemer med å finne frem. Man vil ofte ikke merke noe av dette i det hele tatt.

Medlemskap i BLF koster for tiden (2007) kr 130.- og gjelder for hele familien. Meld deg inn i dag og vær med å støtte BLF. Send oss et brev eller en e-post, så sender vi en giro og senere brev hver gang det avholdes møter som en påminnelse.

Bakerst i hefte er en oversikt over aktiviteter som BLF har hatt i 10 år. Vi inviterer ofte medlemmer og andre til å holde foredrag eller vise bilder med lokalhistorisk interesse. Vi oppfordrer alle som er interessert til å ta kontakt.

BLFs logo

Viste du at BLFs logo er Villa Seterhøi. Det er eiendommen ved det som i dag heter Oliverdammen i Seterhøyveien. Det var i sin tid en husmannsplass under Nordseter gård med navnet Berget Søndre og Høibråten, som ble kjøpt av malemester O. J. Wiehe. Han bygget seg et landsted i 1885. Her var det stor låve med dyr og dyrking av jorden. Ole Johannesen anla senere den karakteristiske steinsatte dammen med øya i midten. Dammen er fredet, men ikke huset. Stedet representerer godt overgangen fra ”Gård til villa”.

BLFs kart, hefter og bøker.

På Lambertseter Deichmann er alle BLFs kart, hefter og bøker tilgjengelig for gjennomsyn. Bøkene Fra gård til villa på Bekkelagshøgda og Stamhuset Ekeberg hovedgård, er begge til salgs. Kartene deles ut gratis. Vi har også dette tilgjengelig på våre innemøter på bekkelagshuset.

Gamle foto ønskes

Alle gamle bilder og album vil vi gjerne få kopiere. "Bestefar" utenfor huset kan virke lite interessant for andre, men ofte er det mulig å se litt av omgivelsene i strøket. Andre ganger er det klesplagg eller eldre tiders detaljer som gjør at bildet fanger andres interesse. Vi ønsker å bygge opp et stort fotoarkiv som kan bevares og brukes i lokalhistorisk arbeid. Vi savner også bilder fra steder med næringsvirksomhet og bilder av de som drev med dette. Så ta kontakt med oss.

Verve medlemmer

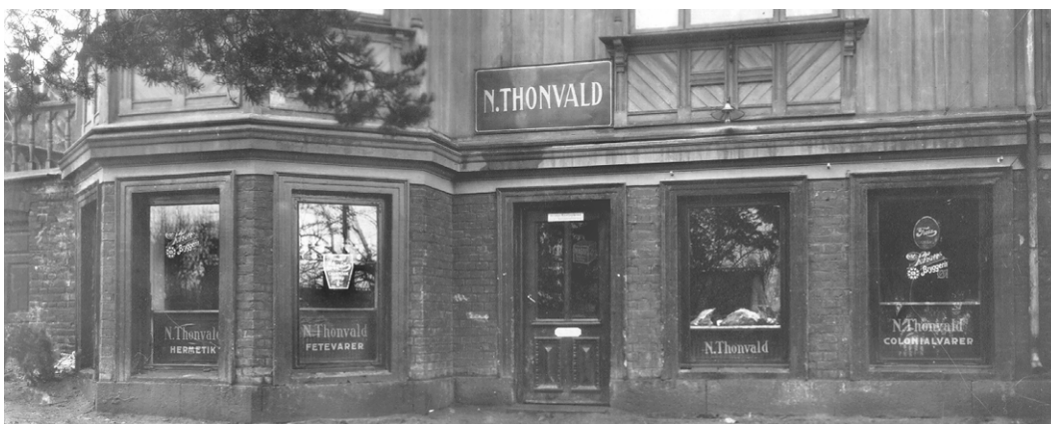
Hvorfor ikke verve et nytt medlem. Medlemsmassen i BLF har en høy gjennomsnittsalder, og vi ønsker oss flere 40 – 50 åringer som medlemmer for å sikre rekrutteringen. Dine venner og familie ønskes velkommen. Gi oss et tips så sender vi et invitasjonsbrev.

Lokale til leie

BLF er medeier i Bekkelagshuset A/L. Stedet har en meget sentral beliggenhet. Vi holder alle våre innemøter der. I de senere år er stedet kraftig oppusset for å kunne leies ut til foreninger, store og små selskaper, møter etc. Stadig flere har funnet at det egner seg til bryllup og festlige anledninger. Nobel Catering kan sørge for maten. Her er nettadresse og tlf. nummer for de som er interessert: Bekkelagshuset: Kongsveien 50, 1109 Oslo. Tlf: 22 28 92 43. postmottak@bekkelagshuset.no

Eldste butikk

Etter at Kongsveien var anlagt i 1891 ble kryssene Kongsveien – Bekkelagsveien – Solveien senter for Holtet. Den eldste butikken på Bekkelagshøgda lå ved krysset Bekkelagsveien – Solveien. Her startet Jahnsen opp litt før 1907 i kjelleren på villa Framnæs. Han hadde kjøpt eiendommen i 1899. Butikken ble senere leid ut til blant annet Nils Thonvald fra 1918. Johan M. Hellansaas overtok

Butikken i Solveien når Thonvald hadde den. Bygningen huser i dag en rørleggerbedrift.

frem til 1918, da kom Hans Strand som hadde butikken til etter 1958. For mange har det blitt litt forvirring her, fordi man ikke har vist at Thonvald først startet opp i denne nedre butikken i villa Framnæs i Solveien, før han flyttet opp til butikken i Kongsveien.

Michelsen åpnet Butikk ved Kongsveien i 1908 i villa Elisenberg. Senere overtok Fjellberg, så Espeland og Thonvald fra 1926. Thonvald drev butikken til 1947 da overtok Holter Nilsen. I dag (2007) er det en eiendomsmekler som holder til i huset.

Kastellet et senter i området.

Kastellet var i utgangspunktet en husmannsplass under Nordseter gård. Nordseter strakte seg fra området ved Bråten stasjon til området ved Sportsplassen stasjon, hvis vi bruker trikkelinjen som

Kastellet stasjon på Ekebergbanen med kiosken nede i bakken.

målestokk. Kastellet ble solgt til Anders Larssønn i 1784 og ble et småbruk. Eiendommen strakte seg fra Ekebergveien og helt ned til fjorden. Det fikk i nyere tid gårdsnummer 156 (Nordseter har gårdsnummer 157). Bokhandler J. W. Cappelen kjøpte Kastellet i 1839 og brukte det i mange år som landsted. Hovedbygningen står her fortsatt tett inntil trikkelinjen. Flere viktige kommunale enheter med stor betydning for Bekkelaghøgda og Nordstrand ble etter hvert lagt ved Kastellet. Televerket var på plass i 1927. Aker Elektrisitetsverk kom i 1922, Veivesenet og brannstasjon kom i 1933. Kastellet har også butikk, bensinstasjon og trikkeholdeplass hvor det tidligere lå en kiosk. Bakeri var det her i mange år. I nyere tid: kontorer for Norway Cup, Sykehjem og Kastellet skole. Et paradoks er at mesteparten av dette ligger på grunn som aldri har tilhørt Kastellet "gård", men derimot Nordseter gård.

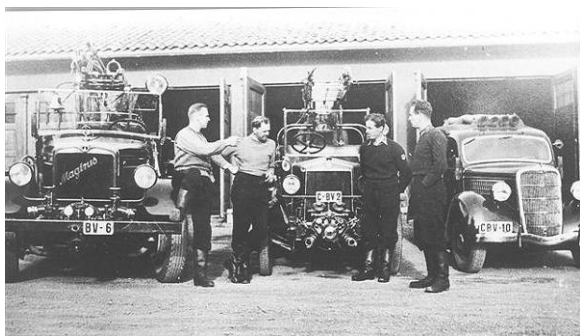

Huset som Cappelen har eid.

Veivesenets område før skolen ble bygget. Legg merke til høyspentkablene.

Veivesenet i vårt område av Aker Kommune holdt til på Ljabru mølle fra 1922 med reparasjonsverksted. Det ble så flyttet til Kastellet hvor det ble opprettet en ny rodestasjon i 1933 på en ny innkjøpt tomt på 7,5 mål. Her var det verksted og garasjeanlegg som også ble nyttet av brannvesnet. Det var 7 garasjer og brannvesnet disponerte 3. Verkstedet hadde mekanisk verksted, smie, snekkerverksted, spiserom, kjøkken og diverse lagerskur. Det var også overnattingsrom for brannvesnet (se også Brannvesen).

Kombinert vei- og brann-anlegg i Nyquistveien Brannvesen i egne lokaler i Ekebergveien

Foto: Historielaget for Oslo Brann- og Feiervesen, på Grønland i Oslo.

Brannvesen.

På Bekkelaget Politistasjon i Kongsveien 51 (rett ved Sportsplassen trikkeholdeplass) ble den første brannbilen i Aker Kommune stasjonert. Det var en 1921 modell Ford TT lastebil med Ellenhammer vannpumpe, bilen ble tatt i bruk i 1923. I 1927 ble det innkjøpt 3 nye brannbiler av fabrikat Fiat kjøpt av Bertel O. Steen. Den ene ble plassert på Bekkelaget Politistasjon. Det var politiet som betjente bilen ved utrykninger.

Fra venstre: Frank Danielsen, Oddvar Kristian Aamodt, Finn Nordhagen og Lars Siljeholt.

Senere i 1933 flyttet man brannbilen til Kastellet på det nye kombinerte anlegget til Veivesenet. Her hadde man garasjer og sengeplasser. Først hadde man 3 brannkonstabler, men utvidet så til 6 så man kunne ha døgnbemanning. Disse disponerte i 1937 to brannbiler (se foto over). Det var en Magirus M-25S med skilt BV-6, en Fiat 507E med skilt C-BV2 og en varebil med skilt C-BV10. I 1937 ble det innkjøpt egen tomt til brannstasjon i Ekebergveien 174 hvor brannstasjonen ligger i dag med sitt eget bygg.

På bildet over ser vi en 1947 mannskapsbil og den nye høytrykksbilen fra 1953. Disse nye hvite og rødmalte bilene hadde et vanntrykk på 60 bar. Det var den nye slukkemetoden med tåkeslukking. Kastellet fikk den nest først bilen som ble tatt i bruk i Norge.

Aker Elektrisitetsverk anla en hovedtransformatorstasjon for kraft i 1922. Elektrisiteten kom inn til vårt område fra transformatorstasjoner på Bryn og Lambertseter. Fra høyspent ble spenningen transformert ned til 220 volt og sendt via luftstrekk og kabler til alle i området. Bygget til Aker Elektrisitetsverk er den eneste bygningen i Bydelen som bærer navnet Aker på fasaden fortsatt. Det ble også bygget 2 funksjonærboliger som ligger på fremsiden mot Ekebergveien.

På fasaden på huset i midten står: Akers Elektrisitetsverk

Telegrafverket anla en telefonsentral på Kastelet som ble åpnet i november 1927 (de første tegninger er fra 1922). Mye av informasjonen om telefoni er fortsatt taushetsbelagt. Tidligere lå telefonsentralen i vårt område nede ved Mosseveien på Bekkelaget. Den ble nedlagt når Kastelet åpnet. Langs Kongsveien fra byen og videre bortover Solveien er det en rekke betongsteiner med nummer. De markerer den gamle hovedkabelen for telefoni ut fra Oslo.

Foto: Ekebergveien med det nybygde telefonhuset i 1927.

Bensinstasjon.

Det var i sin tid planer om en bensinstasjon på Bekkelagshøgda. Det har vært søkt om bensinutsalg ved hjørnet av Kongsveien og Bekkelagsveien. Dette var ved butikken som Thonvald senere overtok (Elisenberg). Det ble her gitt avslag.

Oluf E. Larsen som bodde i Jomfrubråtveien 47, søkte om å bygge bensinstasjon i Kongsveien (der hvor senere Kinoen ble bygget) i 1933. Dette var for nære Ekebergbanens bensinutsalg i Kongsveien (kun 75 meter unna). Søknaden ble ikke godkjent. Han søkte da om å bygge ved Sørli. Men han trakk så søknaden og søkte om å bygge på en tomt ved Kastelet. Her ble det skilt ut en tomt for bensinstasjon i 1947, med adresse Nyquistveien 1 (157/361). Eier var Nordstrandshøyden A/S og eiendommen var på 1,2 mål, men ble senere utvidet til 2 mål. Det har siden vært Shell bensinstasjon her. Philip Hult kjøpte eiendommen i 1953 for kr 23.000.- Ved hans død overtok enken Kari i 1986. Deres sønn Per Ole Hult ble eier i 1990 og er fortsatt eier. Det var i sin tid kafeteria og senere bilutsalg. På andre siden av Ekebergveien ble det et vaskeanlegg som tilhører bensinstasjonen.

Foto fra 1980

Skole og navn

Kastellet skole åpnet i 2004 og har ca 610 elever fordelt på 1. til 10. klassetrinn.

Navnemessig burde man ha brukt navnet Nordseter i dette området, men for skolens del hadde man jo allerede ungdomskolen med dette navn. Det var faktisk fremme i debatten å kalle den nye skolen Kastellskogen skole. Det har aldri vært noe skog her som har hatt det navnet. Nordseterskogen måtte i så fall ha blitt valget hvis skog skulle være med. Det gamle navnet på Nordseter gård, Mylskerud, hadde jo vært fint å bruke. Dette navnet er for øvrig tatt vare på via et veinavn. Skolen har 2 grupper som er oppkalt etter gamle husmannsplasser: Ringshus og Seterhøy. Kastelet er gjennom årene blitt godt innarbeidet som stedsnavn på området og det er naturlig å bruke navnet på skolen.

Skolen med Elektrisitetsverkets transformatorstasjon til venstre.

Glade skoleelever

Hele anlegget til Veivesenet ble fraflyttet og revet for å gi plass til Kastelet skole, som ligger på denne eiendommen i dag. Høyspentkablene fra transformatorstasjonen som gikk rett over ble gravet ned i bakken før skolen ble bygget.

Jomfrubråten Gårds område

Her skal vi inn på den nyere tid av Jomfrubråten historie. Det vil si overgangen fra gård til villa. Det som kjennetegnet Jomfrubråten i mange år, var de mange skjenkestedene som var her for 100 år siden. Stedet lå rett utenfor bygrensen mellom Kristiania og Aker. I Aker var regelverket lempeligere og ble ikke så strengt overholdt. Jomfrubråten har hatt 4 skjenkesteder samtidig: Kafé Nordgården, Kilden, Jomfrubråten Kafé og Spisehalle og uteserveringen ved Frierveien.

Gården med gårdsmatrikkel nummer 152 lå opprinnelig under Ekeberg og omtales da som Bråten, som var en eng og rydningsplass. Navnet Jomfrubråten er første gang påtruffet i 1717. Da nevnes gården i et dokument om grenser: Ekeberg gård eller Jomfrubråten kallet. Navnetilknytning til munkene på Hovedøya er tvilsom. En mulighet er jomfruelig mark dvs. nydyrket jord under Ekeberg. Jomfrubråten har hatt lite jord og bøndene her leide ofte en del jord på deler av Ekebergsletta.

Gården strakte seg fra "Nedre" Bekkelaget og hadde hele skråningen rundt frem til dagens utsiktsplass i svingen nedenfor Ekeberg camping. Sjursøya ble utskilt fra Jomfrubråten i 1752 Kongshavn ble utskilt i 1766. Hovedsakelig grenset Jomfrubråten kun til Ekeberg gård. Sannsynligheten for at disse har hørt sammen er stor.

Den første eier vi kjenner var dragonmajor Johan Vossgrav som ervervet seg gården Jomfrubråten ved sitt ekteskap med Isabella Margrethe Stockfleth (han fikk også gårdene Tøyen og Kjølberg).

Eierrekke for Jomfrubråten gård:

Johan Vossgrav	17..
Jacob Rasch	1729
Finn Pedersen	1731
Enken Kari Eriksdatter	1741
H. Eriksen og Ole J. Bendeke	1741
Halvor Asker	1747
General Auditør Peter Fridrichson	1752
Enken Mathia Jacobsdatter Kaae	1768
Niels Nielsen	1796
Claus Tullin	1803
Ludvig Mariboe	1806
Jørgen Wilhelm Brochmann	1807
Svigersonn Carl Fredrik Uggla	1829
Jens Andersen	1830
L. Meyer / Jørgen A. Rustad	1866
Carl Johan Johnsen	1878
Anton Andersen (Arbyst)	1886
sønnen Dagfinn Elias Arbyst	1936
Erling og Frits Andresen (Høye)	1939

Gammelt maleri av hovedbygningen på gården

Noen eiendommer som er utskilt fra Jomfrubråten gård:

Sportsplassen. Idrettsbanetomt på 11 mål kjøpt fra Jomfrubråten av sportsklubben i 1915 sammen med Vellet. Først var det skøytebane. Sommeren 1921 ble det åpnet for fotball med kamp mellom NIF og BSK. Etter krigen i 1945 fikk man Peisstua som var en tyskerbrakke fra Ekebergsletta. Den ble leiet ut som barnehave i mange år før den ble revet. Tennisklubben hadde baner og hus på sydsiden. Bekkelagshuset A/L ble bygget i 1966 med BSK og Bekkelagshøgda Vel som største eiere.

Selvaaghuset i Jomfrustien 2 ble bygget i 1947 av Olav Selvaag for å bevise at man kunne bygge mye billigere og med langt enklere konstruksjoner. Huset er fredet. Skulptur står ved porten.

Ekebergrestauranten, se egen artikkel i heftet om denne.

Kongsveien Barnehave i Kongsveien 49.

Tidligere **Bekkelaget Politistasjon** rett på utsiden av gårdsgrensen til Jomfrubråten i Kongsveien 51. Stedet ble kalt Smedstua etter at det lå en smie her under byggingen av Kongsveien i 1891. Smedmester Kjeldsen holdt til her i mange år før han flyttet sin virksomhet til Ekebergveien.

Trikkelinje ved Jomfrubråten stasjon, her ble trasse hevet grunnet sidespor til Simensbråten i 1931. Jomfrubråten stasjon ble anlagt. Det ble bygget en bro til en ny avlastningssvei vedtatt i 1954. Denne skulle gå til Brattligkollen/Ryen, men denne veien kom aldri. Broen ble fjernet i 2006 og erstattet med en fylling.

Andre eiendommer ble utskilt fra Jomfrubråten 152/1 (gårdsnummer 152 bruksnummer 1):

152/2	(mange eiendommer i 1878)
152/9	Fruebråten (skogen mot byen og langs sjøen) solgt i 1866 til Meyer. (Karlsborg havner innenfor Kristiania bygrense i 1878)
152/10	Mellombråten (Kilden) i 1878
152/11	Elverhøy i 1878
152/12	Vestre Kullebund (Marienlund) i 1878
152/14	Bellevue i 1880
152/15	Kullebund i 1880 (ved Holtet videregående skole)
152/17	Lille Jomfrubråten (tidligere våningshus) i 1883
152/18	(del av senere Utsikten) i 1883
152/36	Vangen i 1916
152/89	(hus ved Frierveien) i 1922
152/111	Jomfrubråten (gårdstun med låve) i 1926. Dette burde ha beholdt 152/1.

Fra venstre: Kornlåven (som nå er hvitt bolighus) drengestua, uteserveringen og våningshus. Bildet er fra 1900. I dag går Jomfrubråtveien på venstre side av "kornlåven" som er den mørke bygningen helt til venstre på bildet. Vi ser også at det har ligget en stor bygning i forkant.).

Frierveien 1, skjenkested med uteservering.

Jomfrubråten gårdsnummer 152 bruksnummer 89 ble utskilt 11.08. 1922 villa/våningshus ved Jomfrubråten gård. Ligger i dag på hjørnet av Jomfrubråtveien og Frierveien. (Frierveien 1). Huset ligger litt inn fra veien og kjennetegnes med alle de fine utskjæringene. Se foto over. Dette var antakelig våningshuset som Anton Andersen fikk oppført og som han bodde i. Han var eier av Jomfrubråten gård. Alle husene over er med på bilder fra 1890, men uteserveringen er nok litt nyere. Utvendig er det toetasjes huset i dag (2007) ganske likt. Takst i 1924 viser at huset var 12 x 8,6 meter og 7 meter høyt. Eier var da bokholder T. B. Ødegård og i nyere tid er det Elida og Herdis Jansen som var eiere. Det vil si at gårdens driftsbygninger lå i Jomfrubråtveien 47, den gamle boligen til bonden var i Jomfrubråtveien 41 og den nyere boligen til bonden var i Frierveien 1.

Frierveien 3.

152/171 Dette var tidligere stabbur på Jomfrubråten gård som ble ombygget til bolighus. På bildet over ligger det på venstre side av det toetasjers bolighuset. Det ligger i Frierveien 3. og eier var Ødegård og senere datteren Inger Rothe.

Vi finner på Jomfrubråten i 1904 restauratør Anton Andersen. Halvsøsteren Anhe Andersen drev og bodde på Jomfrubråten Kafé på Nordgården, se omtale lenger bak i heftet.

Eier Anton Andersen begynte ombygging av en del av låven til bolighus i 1920. Myndighetene vil ikke godta dette uten en brannvegg i mellom boligdelen og den resterende låvebygning. Han søkte så om å bruke det som bolighus hvis han rev låven. Den ble ikke revet og er i dag vernet.

Dagens hvite våningshus i Jomfrubråtveien 47 var som tidligere nevnt høy- og korn låve og ble ombygget til bolig i 1925. K. O. Guttu var eier i 1932 av en del Av eiendommen. Man hadde 30 melkekuer og hest. I 1932 var det sønnen Oscar R. Høye som overtok. Samtidig klaget naboer over fjøsdriften. Kommunen vil ikke nekte fjøsdrift grunnet et mulig erstatningsansvar, men henstiller om at dette må stanse. Fjøsdriften ble under krigen tatt opp igjen, men da som skifte-fjøs. Det vil si at alt for måtte kjøpes fra andre. Fjøsdriften varte en del år etter krigen 1945.

Treullfabrikken Lettotex ved brødrene Johannesen leiet lokaler

Et eksempel på vellykket ombygging fra låve til bolighus.

i fjøsbygningen i 1948, men måtte flytte i 1951 etter klager fra naboer. Drengestuen har ikke vært bebodd siden 1990 da den egner seg dårlig som bolig etter dagens krav. Låven ble stående og deler av den ble brukt som bolig i mange år. Den står fortsatt og er på Byantikvarens bevaringsliste sammen med de andre bygningene rundt dette tunet. Dette er det eneste intakte gårdstun med bygninger i vårt område.

Flere utskilte eiendommer fra Jomfrubråten:

Jomfrubråten 152/2 ligger i dag i Jomfrubråtveien 37. Fradelte 152/1 den 28.01. 1878.

Enkefru Josefine I. Steffensen fikk livsvarig boret i 1893. Følgende eiendommer ble utskilt:

152/13	Utsikten i 1879
152/28	Sletta i 1917
152/76	Fjordgløtt i 1922
152/88	(naboeiendom til Sletta) i 1922

Våningshuset på Jomfrubråten ble liggende på en utskilt del av eiendommen som fikk betegnelsen 152/17 og ble utskilt 22.05. 1883. Denne ble kalt **Lille Jomfrubråten**. Parsellen ble solgt til grosserer N. Olsen. Dette var den del av eiendommen hvor den gamle hovedbygning har ligget. Det lå i **Jomfrubråtveien 41**. Grosserer Ole Nicolai Berents solgte Jomfrubråten 152/17 til Anders Andersen i 1894 for kr. 19.000.- Tidligere i 1880 hadde Anders sin sønn Anton Andersen kjøpt Jomfrubråten 152/1. I 1902 døde restauratør Anders Andersen. Anton Andersen og Ahne Andersen som eneste arvinger solgte Lille Jomfrubråten 152/17. Verditakst av 152/1 i 1900 var på kr. 200.000.-

Jomfrubråtveien 41, dette er stedet hvor bolighuset til bonden på Jomfrubråten gård lå. Det vil si ca 50 meter fra gårdsbygninger. Lille Jomfrubråten (152/17), som det etter hvert ble kalt, ble utskilt 22.05. 1883. Parsellen ble solgt til grosserer N. Olsen. I 1902 døde restauratør Anders Andersen. Sønnen Anton Andersen og hans halvsøster Ahne Andersen var eneste arvinger. De solgte Lille Jomfrubråten til **Augusta Hansen** den 20.01. 1910 for kr. 20.000.- . Lille Jomfrubråten ble så:

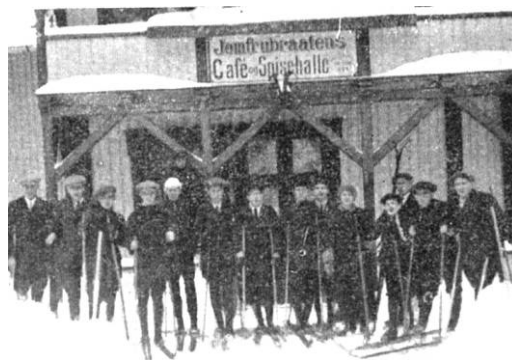
Jomfrubråten Kafé og Spisehalle, skjenkested. På eiendommen var våningshus, uthus, do, kuskebolig, hovedstue (2 rom), og stall. Våningshuset var 9,50 x 8,60 meter og 4,3 meter høy med et tilbygg på 9,5 x 6,3 meter og 5,9 meter høy. Det var to påbygg et på 6,3 x 1,4 meter og det andre

på 6,3 x 1,8 meter begge 5,9 meter høye (dette var veranda og inngangsparti). Huset hadde kjeller i 2 rom, i 1. etasje var forgang, kjøkken og 7 værelser og i 2. etasje var det forgang, kjøkken, 4 værelser og 4 alkover. Det ble drevet kafé i første etasje av hovedbygningen. Over inngangen sto et skilt med teksten: Jomfrubråten Kafé og Spisehalle.

I 1915 kom det ny eier på 152/17. Det var Jon Svennung Braathen eller "Sunnhets Braathen" som han ble kalt på folkemunne. Han var f. 9.03. 1878 og var gift med Anna Mathilde Braathen f. 1.07. 1883. Han kjøpte eiendommen for kr. 25.000.- Selger var restauratør Henrich Hansen. Det var kafédrift på Jomfrubråten i 1915 og det var meningen at familien Braathen skulle bo i annen etasje frem til kontrakten for kafédrift opphørte i begynnelsen av året. Det viste seg imidlertid å være så mye støy fra gjestene i helgene at familien Braathen måtte flytte midlertidig til et lite hus i haven. Våren 1915 startet så rivingen av taket og huset ble ombygget. Midtpartiet ble beholdt, men tårnet og taket på begge sider ble revet. Så ble det bygget på en ny etasje på hver side med nytt tak. Huset ble nå jevnt over i to etasjer.

Hovedbygning på Jomfrubråten gård før 1916. Den lå på toppen av platået i dagens Jomfrubråtveien 47 og var restaurant. På bildet er det BSK som har en skikonkurranse som startet her.

Jon Svennung Braathen var en av byens originaler. Han foretrakk å gå barbert og med bar overkropp. Mange mente det var han som fant opp shortsken. Han likte å gå med minimalt av klær. Dette resulterte i at han ble nektet å kjøre med Ekebergbanen. Likeledes kom det mange klager til Politimann Syvertsen fra strøkets befolkning. Men Braathen lot seg ikke påvirke av dette. Han ble også forsøkt ekskludert fra Nordstrand Tennisklubb fordi han ikke brukte sokker. Han satt selv i styret for klubben så det ble ingen sak ut av dette.

Han ble også kalt "Kongen av Vaterland" fordi han hadde en rekke leiligheter og hus som han leiet ut. Det blir fortalt at han gikk rundt med en bøtte og samlet inn husleia, **det er ikke sant**. Eier i 1956 var datteren Aase Gulbrandsen. Eiendommen var på 6 mål og ble oppdelt i mange seksjoner i 1973. Nummeret 152/17 utgikk derfor i 1974.

Jomfrubråtveien 37.

Jomfrubråten 152/2 ligger i dag i Jomfrubråtveien 37. Fradelte 152/1 den 28.01. 1878. Veum som bodde her kjørte lastebil, han slo av tenningen for å spare bensin når han nærmet seg eiendommen. Han kom kjørende ned veien som går gjennom Ballsletta og svingte brått inn i Jomfrubråtveien.

Dette ble derfor en risikofylt siste del av kjøreturen. Veum sov dårlig om natten og malte soverommet mørke blått. Hanen til naboen Sven Bråten gol mye. Veum sa han ville betale hanens vekt i gull hvis den ble avlivet.

Jomfrubråtveien 31, skjenkestedet Kilden

Mellombråten 152/10 senere kalt Kilden fra ca. 1890. Det lå i Jomfrubråtveien 31 og ble utskilt fra 152/1 den 28.01. 1878 (areal var 5,5 mål). Eier i 1878 var Olaus Johnsen. Huset var 19 x 12 alen og 9 alen høyt.

Jomfrubråten 152/10 ble solgt 13.06. 1890 fra dødsifte etter garvermester Johan Børresen til fabrikant Oscar Lind for kr. 6.500.- .

Kilden hadde da inngang fra den nylagte Kongsveien. Det har vært et livlig serveringssted her. Mange folk i byen gikk turer opp hit på den nye Kongsveien.

Vi finner en obligasjon fra O. Lind til Nora Bryggerier. Det var vanlig at skjenkesteder ble knyttet til en bestemt leverandør. Etter at Ekebergbanen ble anlagt i 1917 opphørte serveringen. Adgangen fra Kongsveien var nå stengt. Senere eier var arkitekt Julius Fosseid,

f. 13.02. 1850. I 1913 overtok Maren Louise Fosseid, f. 2.05. 1857. Senere solgte Julius Fosseids dødsbo i 1934 til Oscar Fredrik Lund for kr. 32.000.-. Så overtok sønnen Even Lund, og i dag er eier sønnen til Even lund. Huset er et av de få bevarte tårnhus i vår bydel og er i god stand.

Jomfrubråtveien 33

Sletta 152/28 ble utskilt fra 152/2 i 1917. Sletta lå i Jomfrubråtveien 33, Martinus Ringen bodde her i 1921. Samme familie eier eiendommen i dag. 2 brødre ble gift med 2 søstere.

Jomfrubråtveien 38

Pax 152/40 dette var Thorsons villa i Jomfrubråtveien 38. Sigrid og Edvin Olav Thorson drev med oppdrett av bulldogg, gjess, brevduer og etter hvert ponnier. Sønnen Edvin Thorson bygde videre og utvidet i samarbeid med kommunen. Nybygd stall i 1955. Senere ny stall og ridehus på den østre delen av Ballsletta. Datteren til Edvin Thorson, Sissel overtok senere og driver det i dag.

Jomfrubråtveien 27

Utsikten 152/13 lå i Jomfrubråtveien 27 (nabo til Kilden). Utsikten 152/13, 152/18 og 152/23 ble utskilt 23.06. 1883. Eier i 1888 var Olaus Johnsen. Avdøde fader Nicolaus Isachsen testamentere i 1894 Utsikten til frøken Nicoline Olsen og frøken Josefine Hansen som gratis fikk beholde eiendommen. Enkefru Josefine Steffensen skulle få bo gratis på eiendommen så lenge hun levde. I matrikkelen i 1904 finner vi Frk. Nicholine Olsen og Frk. Josefine Hansen i Jomfrubråtveien 27. En parsell som bestod av 2 mål på østsiden av Utsikten ble solgt i 1883 til grosserer A. L. Ludenschloss.

Jomfrubråtveien 23

Elverhøy 152/11 utskilles fra bruk 1 den 8.02. 1878 og var på 10 mål. Det lå i Jomfrubråtveien 23. Tidligere adresse var Jomfrubråtveien 23 og 25. Eiendommen var inntegnet på kart første gang i 1867. Det var antakelig først en sommerbolig. Branntakst på Elverhøy i 1878, eier var arkitekt Olaf B. T. Johnsen. Han var født i 1860 og døde i 1911.

Det var på eiendommen i 1878 våningshus på 8 ¾ x 10 1/6 alen som var 7 7/8 alen høy. Det ble oppført et nybygg i 1881 på eiendommen. Senere i 1895 solgte Olaf B. T. Johnsen Elverhøy til gartner J. Andersen for kr. 10.500.-

Auksjon avholdes 10.06. 1896 på Elverhøy. Det ble solgt til restauratør Ole Halvorsen for kr. 11.500.- O. Halvorsen hadde grisehold og salteri på Elverhøy. En del av vognhuset var nå ombygd til bolig. På eiendommen i 1901 var det våningshus på 112 m², stall og vognhus (36 og 70 m²) og et hønsehus på 32 m². Vi finner i 1905 restauratør Ole Halvorsen som drev Cafe Gimle i Kristiania og bodde på Elverhøy. Han solgte Elverhøy til A. Steffensen den 5.02. 1915 for kr. 30.000.- Eier i 1920 var Anton Andersen. Fra 1926 finner vi Ole G. Kirkevold som eier. Det

var en obligasjon fra Nylands Verksted til Ole Kirkevold på kr. 16.800.- i 1929.

I 1934 bygget **Ole G. Kirkevold revefarm** på eiendommen. Senere fikk han en bot fordi det var dårlig stell og renhold slik at naboer fikk medhold i klage på sterk lukt.

Ole G. Kirkevold var også eier i 1938 og hadde bodd her i 12 år. Han fikk da pålegg om ikke å ha beboelsesrom i uthuset. Det ble leid ut til forsorgsvesenet for kr 35 i måneden.

Bygningsmyndighetene mente det var for brannfarlig ifølge feiermesteren, bl.a. ved at det var et høyloft. Dette var kun for å isolere huset bedre ifølge Kirkevold.

Ole G. Kirkevold hadde 3 kuer og drev med frukthave. Han og kona hadde i tillegg forpaktet 3 mål jord på Svenskesletten som de håndspadde for å dyrke poteter og bønner. *Han skrev at det antakelig ikke var noen andre i Aker som slet så mye som han og hans kone. Det var omtrent umulig å få leiet seg hest. Stedet hadde vært brukt til jordbruk i generasjoner så han avviste klager fra helseråd og naboen W. Meyer.*

Kirkevold hadde en stor samling verdifulle mynter. Han hadde gjemt disse på de utroligste steder i huset. Mange av disse ble på mystisk vis borte da arvingene lette etter dem etter Kirkevolds plutselige død. Eiendommen ble delt i 2 like store deler. De fleste husene på Elverhøy ble revet i 1995. Et av husene (hovedhuset, se bildet over) er nydelig restaurert av Hans Petter Lundteppen.

Jomfrubråtveien 30 Midtgården 152/77a (Arbeiderboligen) lå i Jomfrubråtveien 32 (senere 30). Den ble kjøpt av Kristiania Kommune i 1916. Her var 8 leiligheter hvor det bodde store familier. Eiendommen kalles i 1924 Midtbygningen.

152/77 ble utskilt 1.08. 1919 . Dette var eiendommene Midtgården (152/77a) og Nordgården (152/77b) Takst 1894 (huset var på langt nær ferdig) våningshus 16,9 x 11,2 meter og 6,7 meter høy. Svalgang mot nord 2 meter bred i husets høyde. Kjeller i 4 rom med bryggerhus, bakerom og 2 værelser. I

første etasje 3 værelser og kjøkken, samt 4 rom med panelte vegger. Annen etasje hadde 4 værelser og 4 rom. Tredje etasje hadde 3 værelser og 2 alkover, samt 5 rom. Huset hadde 52 vinduer samt 4 mindre vinduer. Etter en brann i 1924 ble 2 leiligheter på loft sløyfet. Det var store problem med de sanitære forhold. Huset var etter hvert lite egnet som menneskebolig ifølge myndighetene. Huset

skulle rives ifølge søknad fra 1937, men krigen kom før dette var gjort, og det ble igjen tatt i bruk. Bygningen er i dag restaurert av OBOS og brukes av flere familier. Bygningen er i meget god stand.

Jomfrubråtveien 32, skjenkestedet Nordgården 152/77 lå i Jomfrubråtveien 32. Det var også kalt Jomfrulund og lå øverst ved Svenskesletten og nord for dagens tennisbane på venstre side av veien halvveis opp til ridesletta. Det er ikke noe igjen av dette huset i dag. 152/77 ble utskilt 1.08. 1919. Dette var eiendommene Midtgården (152/77a) og Nordgården (152/77b) Halvsøsteren til Anton Andersen, som het Anhe Andersen, drev Jomfrubråten Kafé på Nordgården.

Fra takst 1894, eier Anton Andersen, våningshus 13,4 x 11 meter og 6,5 meter høy. Mot vest en altan 2,2 meter i husets bredde, kjeller i 2 rom, 2. etasje hadde 7 værelser med trapp til 3. etasje hvor det var 2 værelser og 4 kott. Første etasje inneholdt 2 store rom og 2 mindre rom, samt kjøkken og trapperom. Mot vest hadde huset en glassveranda.

Fra likning i 1910 finner vi tolloppsynsmann Haakon Ottesen og Aksel Olsen her. Eiendommen og huset ble kjøpt av kommunen i 1916.

Vi finner i 1921 på Nordgården: Anhe Andersen kafeinnehaver f. 21.09. 1851, Kristine Andersen smørbrøddjomfru f. 2.05. 1850, Bertine Larsen kjøkkenpike, Marit Jacobsen serveringsdame, Gudrun Gulbrandsen, samt Jenny og Alvhilde Borgen.

Huset hadde i første etasje 2 store stuer, 2 mindre rom og kjøkken. Det fortelles at damene på Nordgården en natt ble vekket av rare lyder utenfor huset. Det var tåkete og dårlig sikt, og de våget seg ikke ut. En mannlig leieboer ble sendt ut. Han hadde tatt med seg en pistol. Lydene kom fra brønnhuset. Han nærmet seg forsiktig og siktet med pistolen. Han ropte, men fikk ikke noe svar. Damene sto i døren og sa det måtte være "styggens sjøl". Skyt, skyt sa de. Studenten nølte og gikk enda nærmere. I ettertid viste det seg å være bra han ikke hadde skutt, for ved brønnhuset var det kun en hest.

1.12. 1925 søkes det om å innrede 2 leiligheter i første etasje i huset da kafédriften hadde sluttet for 3 uker siden. Bislag over inngang ble sløffet og begge leiligheter fikk inngangsdør fra svalgang (veranda) mot vest. Det ble satt inn et vindu der døren tidligere var. Helt mot øst var det en dør til trapperom som førte til 2 etasje og loft. Kommunen rev huset i 1935.

Husmannsplass på Jomfrubråten.

Svenskesletta eller **Svenskestua** husmannsplass tilhørte hovedbruket 152/10g lå i Jomfrubråtveien nederst ved Svenskesletta som i dag ofte kalles "Hundesletta." Det var i området hvor dagens

snu plass i Jomfrubråtveien er. Navnet Svenskesletta kommer fra kamper med svenskene under sjuårskrigen i 1567.

Vi finner ikke Svenskesletten i folketellinger fra 1833 til 1845 kun Jomfrubråten gård, det er mulig alt er ført opp sammen med gården. På Svenskesletten i 1852 finner vi Johannes Trondsen. Våningshuset var 12 1/2 x 12 alen og 3 1/2 alen høy. Det var 27 1/2 alen til fjøs som var 7 x 7 alen med et tilbygg på 6 1/2 x 3 alen. Utedo var 3 x 3 alen.

Vi finner i 1865 fortsatt Johannes Trondsen fra Hemsedal som var snekker, 49 år. Han var gift med

Svenskestua i 1950 årene når Skarpsno bodde her

Marie Hansdatter, 51 år. De hadde sønnen Hans, 18 år. Senere i 1875 ser vi at det var de samme som bor her: Johannes Trondsen f 1816 husfar og snekker som var eier av hus, (Jørgen Rustad var eier av grunn) videre Marie Hansdatter f 1815 og Hans f 1848. De hadde 1 ku.

Vi finner i 1921 på Svenskesletten ekspeditrise Inga Borgersen f 2.05. 1897 og strikkerske Gina Gulbrandsen f 4.07. 1850. På nedsiden av Svenskesletten lå huset til W. Meyer 152/14.

Den Tyske Æreskirkegård ble under krigen 1940-45 anlagt her. Den gamle bebyggelsen ble derfor revet. Selve huset på Svenskestuen ble skånet da det ble brukt av tyskerne under krigen og senere som vanlig bolighus til begynnelsen av 1950 årene. Det ble gravlagt ca. 3500 tyske soldater her. Dette store anlegget på 94 mål med den fantastiske beliggenhet, ble besøkt av mange høytstående tyske militære og øvrighetspersoner for å legge ned kranser. Denne tyske kirkegården var meget upopulær etter krigen og ble flyttet til Alfaset i 1952-53. I dag kun rester etter murtrapper og avsatser, samt den store steinmuren vest, syd og øst. Deler av denne muren var tidligere grensen mellom Meyers eiendom og Jomfrubråten/Ekeberg gårder før den ble tilpasset kirkegårdsområdet.

Kullebunden husmannsplass (152/15) lå i Ekebergveien 126, våningshus lå der Bekkelagshallen ligger og låven nærmere skolegård på dagens Holtet Videregående. Plassen har vært under Nordseter 157/1 før den ble solgt til Jomfrubråten 152/1 i 1806. Foruten husmannsplassen hørte hele området fra Ekebergveien langs Sandstuveien ned til Sportsplassen og langs med Jomfrubråtveien tilbake til Ekebergveien.

Jomfrubråtveien (28) Bellevue 152/14 lå i Jomfrubråtveien nedenfor Svenskesletta. En parsell utskilles av eieren av Jomfrubråten Carl J. Johannesen 26.06. 1880.

Den grenset mot Johannes Trondsens eiendom i vest, så i nordlig retning 160 alen langs Meyers eiendom Fruebråten, deretter bøyer den nordre grense i rett vinkel mot øst til en avstand av 30 alen fra et dike, dette dike var så grense mot øst, så til et søndre endepunkt 10 alen fra gavlvegg på parsellens oppførte våningshus, så til et punkt i rett linje som lå i 20 alens avstand fra den vestre grense målt rett på denne ved dens utgangspunkt. Bellevue ble solgt i 1899 til Waldemar Meyer f. 2.02. 1860 gift med Abigael f. 13.06. 1876. Selger var proprietær Carl Johansen, salgssummen var

kr. 6.000.- Lilly som var Abigael og Waldemar Meyers datter var oppvokst her. Hun var f. den 6.09. 1896. Hennes sønn Gunnar Jerman var også oppvokst her. Huset ble revet og familien måtte flytte da tyskerne anla Æreskirkegård. I dag kan vi se rester etter frukttrærne i haven på nedre del av "Hundesletta".

Fruebråten (Frubråten) 152/9 ble utskilt 28.05. 1866 (dette var en halvering av hovedbruket som nå var omtrent like stort) Karlsborg som var husene på nedsiden av dagens Ekebergrestaurant, skilles ut samtidig.

Fruebråten var tomte/skogs område eid av L. Meyer fra Svenskesletten og helt ned til Gamlebyen. Det omtales Fruebråten og Munkehagen Søndre da det ble solgt. Totalt var det ca. 200 mål i Kristiania og 800 mål i Aker Kommune. Det omfattet området ved dagens Ekebergrestaurant, Sjømannskolebygning, Kafé Utsikten og helt til Sportsplassen. Andre veien strakte det seg til utsiktssvingen i Valhallveien nedenfor Ekeberg Camping. L. Meyers arvinger solgte 2.08. 1889 hele dette store området (152/9) til Kristiania Kommune for kr. 82.000.- Mesteparten ble senere fredet. En kuriositet, i dag har **Ekeberg gård** 151/1 som var på 2000 mål, fått gårdsnummer 152/9 som var en del av Jomfrubråten. Begrunnelse fra kommunen: Huset her lå på grunn som ikke hadde gårdsnummer. Så historieløs går det altså an å være. Men nå blir hovedhuset i hvert fall restaurert.

Ekebergrestauranten i Byskogen

Forhistorien til området:

1866. Gården Jomfrubråten (gårdsnr. 152 i Aker) ble solgt på tvangsauksjon i 1866. Fruebråten (gårdsnr. 152 bruksnr. 9) ble fradelt 28.5.1866, det var ca halve arealet til gården. Hele skråningen fra Sportsplassen og rundt ved Sjømannskolen og helt til usiktssvingen nedenfor Ekeberg gård tilhørte Jomfrubråten gård, som igjen antakelig har tilhørt gården Ekeberg før 1700.

Lorentz Meyer kjøpte Jomfrubråten gård g nr 152 for 11.250 spesidaler i 1866. Han solgte ca. halve gården med bygninger og det oppe på plataet til Jørgen Rustad for 7000 spesidaler. Det han da beholdt var Fruebråten som var den store skråningen.

I området ble landstedet Carlsborg bygget i 1866, og det sto her da Meyer kjøpte. Familien Christian Emil Schreiner eide stedet og bodde der. Det var da i tillegg til hus en låve med fjøs, bryggerhus og vognremisse på stedet. Oslo Kommune overtok eiendommen i 1920. I dag er det kirkevergen som disponerer huset Carlsborg som ligger rett nedenfor Ekebergrestauranten. Det andre huset her disponeres av Kommunens Boligkontor. Det var kontorsjef Anton M. Lund ved Norsk Hovedjernbane overbestyrerens kontor, som bygde et hus på den søndre del av eiendommen i 1891. Lunds hus ble overtatt av Kommunen i 1942.

1889. Etter hans død solgte L. Meyer sine arvinger til Kristiania Kommune den 2.8.1889 eiendommen for kr 82.000.- Dette området ble senere kalt Byskogen. Det ble kjøpt etter initiativ av tidligere borgermester Rygh med støtte fra Kristiania Arbeidersamfunn. Det skulle være et friluftsområde for byens befolkning. Et lite appropo nesten hele området lå utenfor Kristianias bygrense.

1878. Bygrensen mellom Aker og Kristiania gikk i 1859 på nedsiden av skråningen. Etter kort tid begynte forslummingen rett på utsiden av bygrensen rundt byen. Man flyttet deretter bygrensen litt opp i skråningen i 1878. En grense som gikk fra området ved dagens Kafé Utsikten og videre forbi Ekeberg Restauranten og i en sirkel rundt byen.

For at det ikke skulle bli bebyggelse rett utenfor denne nye bygrensen, hvilket man tidligere hadde dårlig erfaring med, ble det vedtatt et belte på ¼ mil utenfor hvor det var totalt byggeforbud. Dette er en medvirkende årsak til det friområdet vi har her i dag.

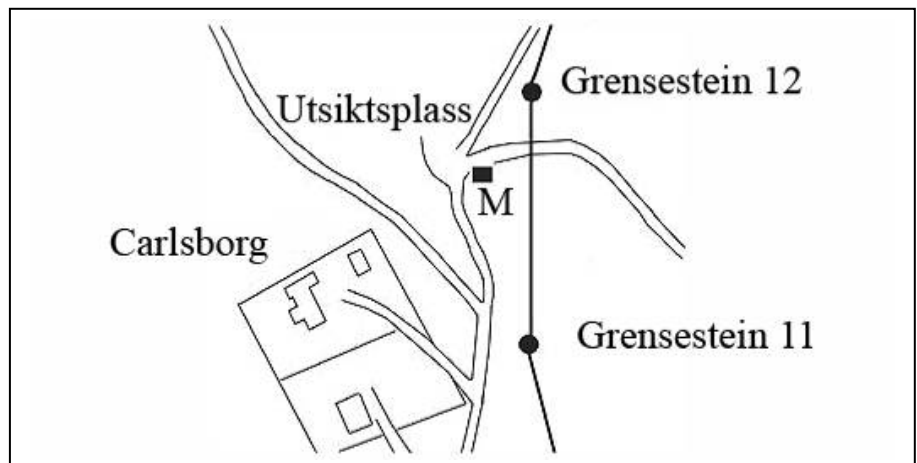
I området er nesten alle disse grensesteinene bevart. (Nr 1 er borte og nr 3 er helt ødelagt). Man finner nr 2 (syd for Kafé utsikten) til nr 31 (ved Enebakkveien). Steinene er preget med et nummer

og krone, samt bokstaven K på den ene siden og A på den annen side. A vendte mot Aker og K mot Kristiania siden. Steinene ble hugget ut av fanger og man brukte Grorud granitt for de fleste.

Bygrensestein nr 12 sto rett utenfor Ekebergrestauranten da den ble bygget i 1916, men i 1927 havnet den i en krypkjeller da bygningen ble utvidet. Her har den ligget veltet frem til 2005. I dag står den på utsiden av Ekebergrestauranten ca 15 meter fra opprinnelig plassering.

1891. Kongsveien anlegges i 1891 av Kristiania Veivesen på oppdrag av Aker Kommune. Tidligere gikk Jomfrubråtveien ned fra Jomfrubråten gård og nedover dagens Carlsborgveien til Kongshavn, som var skjenkested og varietéteater frem til 1938. Mosseveien som het Ljabrochausséen ble anlagt i 1853. På den søndre delen av Carlsborg ble det bygget et hus i 1890 årene. Her bodde familien Lund. (Oslo Kommune overtar eiendommen i 1942. I dag leies huset ut av Boligetaten).

Her ser vi stedet hvor det i 1911 var utsiktområde og en musikkpaviljong (M). Grensestein for byggen i 1878 er avmerket med stein 12, lenger syd ser vi stein nr 11.

1911. Det lå allerede en musikkpaviljong og var en utsiktplass på stedet hvor det senere ble restaurant. Det var også flere turveier i området. Disse er her i dag, men noen flere stier er kommet i tillegg. Rett bak musikkpaviljongen randt en bekk.

Th. Landmark tidligere dosent ved Landbrukshøyskolen i Ås, som da bodde på Carlsborg, oversendte Kristiania Magistrat et forslag i desember 1911. Dette var et forslag om en kjørevei fra Kongsveien og opp på baksiden (av senere restaurantbygning) til toppen av skråningen, forbi Ekeberg hovedgård og bort til Ekebergveien (ved Brannfjellveien). Denne bilveien ble heldigvis aldri anlagt.

Den første Ekebergrestauranten:

1913. Byens politikere hadde sett at det var behov for litt enkel uteservering til folk som gikk tur i Byskogen. Det ble derfor satt opp en liten kiosk på Talén, dagens Kafé Utsikten, allerede i 1913. Behov for en restaurant gjorde at Ekebergrestauranten ble satt opp i området senere.

1914: Jubileumsutstillingen i Frogner-parken i 1914 markerte 100 år siden grunnloven ble laget på Eidsvoll. Man planla en stor utstilling med deltakelse fra Sverige og Danmark, men disse trakk seg. Derfor ble den en rent norsk utstilling. Først planla man å bruke Hovedøya og anlegge pongtongbro med vei ut dit. Vi får være

glade for at dette prosjektet ble stanset, da det ville ha rasert store kulturminner. I Frogner-parken ble en gigantisk utstilling bygget. Utstillingen var så stor at det ble reist tilleggsbygninger ved Skarpsno i Frogner-kilen. Ikke mindre enn 2,7 millioner mennesker besøkte utstillingen de få månedene den var åpen. Etter utstillingen ble Kommunen tilbudt å overta en del av bygningene. Således ble Tiedemands Tobaksfabrikks paviljong på Jubileumsutstillingen i 1914 den første Ekebergrestauranten. Arkitekt var E. Glosimodt som hadde tegnet bygningen i jugendstil.

1915. Det anlegges spaservei og kjørevei fra Kongsveien opptil området ved Ekebergrestauranten

1916. Tiedemands Tobaksfabrikks paviljong ble gitt kommunen og lagret et par år før den ble oppført i Ekebergskråningen rett ovenfor Carlsborg. Bygningen hadde buet tak i jugendstil. Restauranten ble åpnet i mai 1916. På østsiden av bygningen ble det bygget et rektangulært tilbygg med mønetak. Dette var kjøkkenavdelingen.

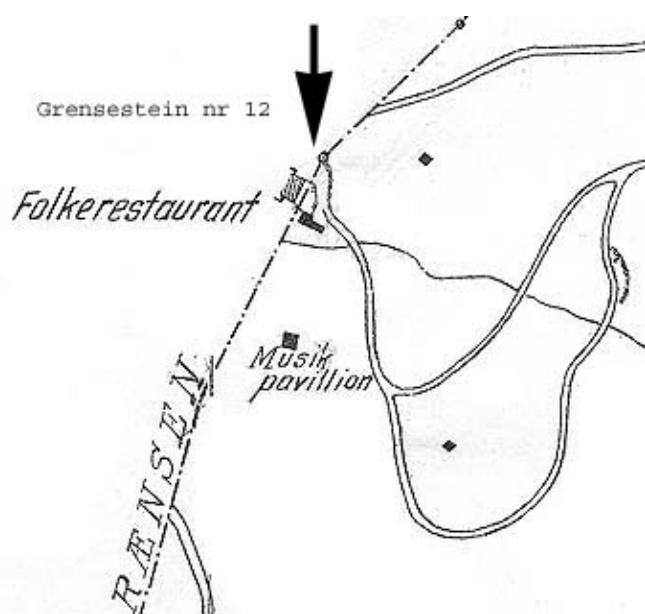
En firkantet musikkpaviljong blir flyttet litt lenger syd, den blir revet på 1950 tallet, men de 4 søylene etter fundament står her ennå.

Det ble også laget en terrasse med høyt gjerde rundt. Også her var det buer i hjørnene.

Schous Bryggerier og Oslo Folkerestauranter sto bak driften av Ekebergrestauranten. Eiendommen lå i Kristiania (Oslo) rett inntil bygrensen mot Aker, med gårdsnummer 235 bruksnummer 15, adresse Ljabrochausséen (Mosseveien) 60.

1917. Ekebergbanen var anlagt og ble åpnet, og Sjømannskolen ble ferdigbygget dette året.

1921. Ekebergbanen søkte om å bygge en bergbane fra Konowgate i Gamlebyen opp Ekebergskråningen (dette var litt nord for dagens Ekebergrestaurant) Stigningen er her meget bratt og vognene var tenkt slik vi kjenner Fløybanen i Bergen. Den ville bli 200 meter lang. Prisen var beregnet til kr. 500.000.-

Her ser vi bygrensen (Grænsen) fra 1878 som går rett på baksiden av restaurantbygning.

Toalett og musikkpaviljong ligger således i Aker Kommune. Den sorte firkanten til høyre (nederst) er en vanntank fra 1890 som ligger her fortsatt og har en stor jerndør og gress på taket. Den er ikke mer i bruk.

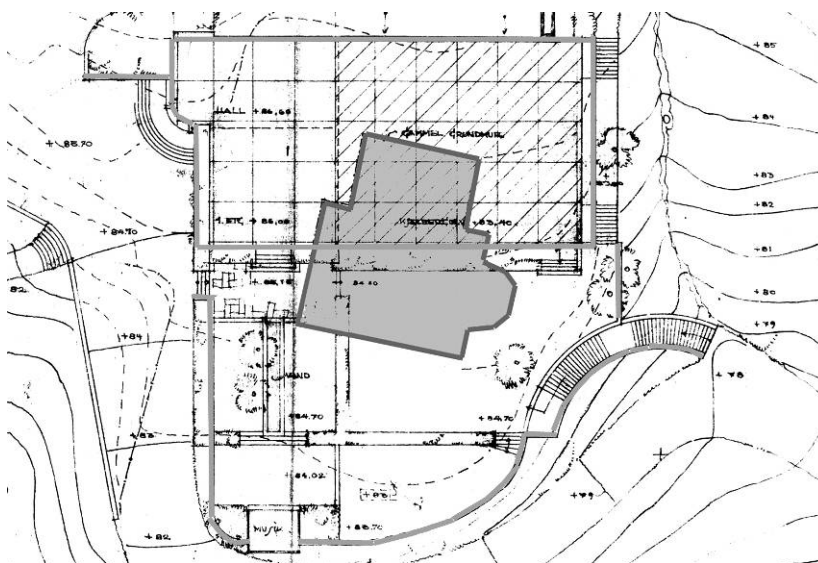
1926. Etter en del år ønsket man å bygge en større restaurant da den var for liten og uhensiktsmessig, samt å få sanitæranlegg med vannklosett. Kommunen var eier av grunn og de forlangte at det ble utlyst en arkitektkonkurranse mellom 3 arkitektfirmaer. Her deltok arkitektfirma Henrik Nilssen, Bjerke og Eliassen, samt Lars Backer. Bjerke og Eliassen bygget senere Dronningen restaurant i Frogner-kilen og Sundøya Fjordrestaurant. (Dommere var advokat Bendixen fra eiersiden, rådmannen 2. avdeling, bygartneren og en restaurantkyndig person).

Vinneren av konkurransen ble Lars Backer som tok både første og annen plassen med sine to forslag ("Den nye tid" og "På et gulv") i funksjonalistisk stil. Han hadde laget et helt moderne utkast etter en del kritikk fra byggingen av Skansen som stod ferdig i 1927. Skansen som lå ved Rådhusgata/Akershus festning ble dessverre revet i 1970. Det var utkastet "Den nye tid" som ble vinneren.

1927. Høsten 1927 ble tegninger godkjent i Oslo formannskap. Den gamle Ekebergrestauranten rives og man startet byggingen av en ny i betong. Adresse var Ljabroveien 60, men skiftet senere til Kongsveien 15. Bygningen var nå større og en del av eiendommen blir nå i Aker. Eiendommen var på 2734 mål, med 2,083 mål i Oslo og 0,650 mål i Aker. Den delen som var i Aker fikk gårdsnummer 152 bruksnummer 116 og den delen som var i Oslo fikk gårdsnummer 235 bruksnummer 15 (adresse Kongsveien 15).

Styret i A/S Ekebergrestauranten: advokat Alfred Bendixen, F. Selmer, Adolf Indrebø og L. S. Tofdal, undertegnet den 27. mai 1927 og vedtok betingelser vedrørende konsesjon (for kommunen undertegnet P. Bassøe Rådmannens 2. avdeling). Den var på 30 år, men ble 5. mars 1930 forlenget til 32 år. Konsesjonen ville utgå 29. november 1959. Da ville bygningen og alt inventar vederlagsfritt bli overtatt av Oslo Kommune. Kommunen forbeholdt seg retten til å godkjenne restauratøren for 3 år av gangen. A/S Oslo Folkerestauranter skal under ellers like forhold foretrekkes. (Pantebok Aker nr. 86 fol. 301, 7. juni 1929) Festeavgiften ble satt til kr. 136.74 årlig. Det måtte avholdes en arkitektkonkurranse mellom tre arkitekter før bygning kunne godkjennes (nevnt under 1926) (Samme år stod Restaurant Skansen i Rådhusgata ferdig).

1928. Obligasjon av 30.06.1928 A/S Ekebergrestauranten til Schous bryggeri kr. 220.000, på betingelse at det kun skal selges Schous øl og mineralvann fra Nora fabrikker. Oslo Kommune fullførte grunnarbeider for bygningen. Rett ved restauranten stod et toalett som A/S Ekebergrestauranten får lov å rive. Kommunen forlangte at det måtte bygges et toalettanlegg i bygningen som var fritt åpent for alle turgåere i området.

1929. Den nye restauranten ble bygd i perioden 1927 – 29 og var i den nye funksjonalistiske stil. Bygningen ble malt i en varm brunfarge som skulle passe til alle furustammene i området. For at vinduene ikke skulle se ut som sorte hull ble srossene malt i en lysere farge. Annen etasje var litt tilbaketrukket i hele bygningens lengde mot vest.

Den 10. desember rapporteres det at vindusrutene som var satt opp i bygningen er så oppripet at det må kalles vrakglass. Innpussingen er så dårlig at det var flere huller rundt innrammingen.

A/S Ekebergrestauranten var et aksjeselskap med 77.000 aksjer a kr 500. A/S Oslo Folkerestauranter hadde forkjøpsrett til aksjer til pris som eventuelt ble budt. Ingen aksjeeier kunne stemme for mer enn 1/5.

Et rom i kjeller var uten ventilasjon og ble brukt av vaktmesteren til å sove i, men Oslo Helseråd tillot ikke dette før rommet fikk egnet ventilasjon.

Bebygget grunnflate var 535 m² i to etasjer og med lite oppbygg i tredje etasje. Bygningen ble bortleid til Oslo Folkerestauranter som drev restauranten til konsesjonens utløp. Ekebergrestauranten hadde Oslo Folkerestauranter som leieboere). Som logo valgte man stjernebildet Karlsvogna. Dette plasseres i relieff på vestveggen nær nordveggen. Samme logo med stjerner og striper ble brukt i blå farge på alt service.

1930. Arkitekt Lars Thalian Backer rakk akkurat å se praktverket sitt ferdig før han døde plutselig av sykdom sommeren 1930, bare 38 år gammel. Da hadde han allerede arbeidet med alt fra eneboliger, leiegårder, forretningsgårder og spisesteder. Hans siste arbeid var Horngården ved Eger-torget som er fredet. Firmaet ble overtatt av hans medarbeider Frithjof Stoud Platou, som også fullførte de påbegynte forretningsgårdene i Tollbodgaten 22 og Øvre Slottsgate 17 (1930-31). Arkitekt Lars Thalian Backer ligger gravlagt på Vestre Gravlund. På gravstøtten er det laget relieff av tre av hans viktigste byggverk. Ekebergrestauranten er således en av de man kan beskue her.

1932. Det ble laget en reklamefilm om Ekebergrestauranten for visning på kino. (BLF har vist den på møte våren 2005).

1934. Det ble satt opp stort skilt med teksten Ekebergrestauranten ved Sjømannskolen trikkeholdeplass.

1937. Det ble sendt søknad til kommunen om oppførelse (utvidelse) av en paviljong i Ekebergskogen (Kafé Utsikten) syd for oppkjørselen til Ekebergrestauranten.

1938. Det nye tilbygget på Ekebergrestauranten mot sydøst blir godkjent. Dette er nødvendige rom for personale og for oppvask. Samme år sender A/S Ekebergrestauranten protest til kommunen, på at friluftskafeen Talén i Ekebergskogen skal utvide kafébygningen. De ser dette som en uønsket konkurrent. Talén som også kalles Kafé Utsikten får tillatelse og bygde på med 1/3 slik at bygningen blir slik den er i dag. Samtidig bygges en identisk bygning på Ballsletta. Det er byarkitekt Harald Aars som har tegnet disse.

1941. Tyske okkupasjonsmyndigheter beslaglegger først restauranten i 1941 og siden hele bygningen til militært bruk frem til 1945. I august 1941 ble inventar og servise lagret i et rom på ca 100 m² i Schous Bryggerier.

Tyske militære sprengte ut en tunnel under restauranten (kommunikasjonssenter med nedgravde kabler til Nordstrand og Østmarksetra). Denne ble etter krigen brukt av Sivildforsvaret frem til 1952 og så overtar Forsvaret.

1943. A/S Ekebergrestauranten solgte til Oslo Folkerestauranter de gjenstander som var lagret på Schous Bryggeri for kr. 45.000.- og service for kr. 20.000.-

1945. Reparasjoner etter skader påført av tyske okkupasjonsmyndigheter beløp seg til kr. 64.406 (man fikk kr. 18.000 i erstatning) I tillegg kom skader som følge av eksplosjonen i Grønnlia 17.8.1945.

Arkitekt Finn Hagle hadde tegnet interiør i den nye utvidede spisesalen. Den var nå på 180 m². I selskapsoppdekking rommet spisesalen 150 personer. Restauranten i 1. etasje rommet 225 personer, ute og inne var det da plass til 800 sitteplasser.

1952. Forsvarets Våpentekniske korps overtar tunnelen som var under Ekebergrestauranten. De startet arbeidet med å utvide denne ved å sprengte seg videre innover i fjellet. Ekebergrestauranten søkte om å få forlenget konsesjonen med 10 år, men de fikk avslag. Området ble regulert til beplantning offentlig plass i plan av 22.7.1952. Det tolkes i nyere tid som regulering til friområde.

1953. Klokken 4 om morgenen den 18. mai 1953 skjedde det et stort ras. Vaktmesteren som nettopp hadde gått en runde i kjellerlokalene kom uskadd fra raset. I vinkjeller og lagerrom forsvinner gulvet og etterlater seg et hull på ca 4 x 5 meter. 150 kubikkmeter masse raste 18 meter ned i en tunnel som forsvarrets bygningstjeneste hadde sprengt ut. Undertrykket som ble skapt var så sterkt at et par dører ble slitt av hengslene. Det ble nedlagt øyeblikkelig forbud mot videre restaurantdrift. Noen dager senere, etter et kraftig regnvær, skjedde et nytt ras. Ytterligere 200 kubikkmeter masse raste ned i tunnelen.

Man støpte opp en skillevegg og tak i tunnel, før sand og sement ble fylt på og gulvet i vinkjelleren ble støpt på nytt. (Sensasjonsartikkel stod i Aftenposten 22. mai 1953)

1956. Selskapets økonomi hadde vært svært dårlig i konsesjonstiden. Ekebergrestauranten søkte derfor igjen om å få forlenget konsesjonen med 10 år (til 29.11.1969), de fikk denne gangen godkjent 4 års kompensasjon for utgifter under krigen og 6 år i tillegg for diverse ombygging/oppussing: Utvidelse av spisesalen i 2. etasje slik at veranda ble bygget inn (kr 115.000), ny fyrkjele og oljefyringsanlegg (kr 15.000 + kr 18.500) og omlegging fra vannrør i jern til kobber (kr. 16.000).

Det opplyses også at Oslo Folkerestauranter ville anskaffe spisesalmøbler for kr. 40.000.

1963. Kåre Ivar Mathisen overtok driften av Ekebergrestauranten. Han hadde en kontrakt som varte frem til 1969. På slutten av perioden ble han syk og hans sønn Kåre Ragnar Mathisen overtok.

1969. Nå var det et par år uten noen fast leiekontrakt hvor Kåre Ivar og sønnen drev. Fra 1971 fikk Kåre Ragnar Mathisen leiekontrakt av kommunen, men med kun 3 måneders varighet av gangen.

1979. Kåre Ragnar Mathisen fikk festekontrakt på Kongsveien 15 og gnr 152 br.nr. 116 for drift av restaurant av bra standard. Arealet var på 3.019 mål. Festetiden var 50 år og ble regnet fra overtakelsen av bebyggelsen på området den 1.4.1979 (festeavgift kr 49.817) Skjøte på kjøp av Ekebergrestauranten til Kåre Ragnar Mathisen var datert 30.03.1979 med salgssum kr. 1.750.000.- Det var en klausul om at man skulle drive eiendommen som restaurant av bra standard.

1981, Kåre R. Mathisen leide Kafé Utsikten av Oslo Kommune for kr 5000 i året. Han etterfulgte tidligere leier fru Helene Gundersen.

1982. Navnet Nye Ekebergrestauranten A/S tas i bruk.

1984. Karin Thoresen undertegnet for Nye Ekebergrestauranten A/S (I følge brev om drift av Kafé Utsikten). Hun søkte om forlengelse i 1986 og fikk dette frem til 1991.

1980. Kåre Mathisen og hans kone Synnøve drev Kafé Utsikten (Talén) og fra 1982 drev de også Ekebergrestauranten. Samme året satte elektrisitetsverket opp en trafostasjon rett ved inngangen. Utrolig at noen byråkrater kan være så korttenkte. (Den er nå i 2005 blitt fjernet for eierens regning).

Hele øverste terrasse blir utvidet med treplattung, og det blir paviljong for uteservering, nytt toalettanlegg, samt forstøtningsmur i betong.

1982. Det var planer om et stort hotell med 80 til 100 rom på baksiden av Ekebergrestauranten, tegnet av Thorbjørn Rodals arkitektkontor. Det skulle bygges slik at det nesten ikke ble sett fra byen. (Størrelsen var som restaurantbygning, men på baksiden. Det var 3 etasjer over bakken og 2 under).

I kjelleren skulle det være parkeringsplasser. Dette ville gi en god mulighet for helårsdrift av restauranten som slet med inntjening. Vinteren 1982 ga et betydelig underskudd.

Ekebergrestauranten var i mange år en populær danserrestaurant som ble drevet i regi av Oslo Folkerestauranter og senere Mathisen. På folkemunne kalt "Åreknuten" etter det voksne klientellet.

1985. Ekebergrestauranten søkte kommunen om å kjøpe 1,5 mål av skogen for å lage parkeringsplass. Dette ble avslått da det var regulert til friområde (gnr 152 br.nr. 9)

1997. Ekebergrestauranten ble nedlagt dette året.

1998. Ekebergrestauranten ble solgt til Norex Group ved Kjell Finstad, som overtok bygningen den 1.1.1998. Salgssummen var 30 millioner kroner. Planen har nok vært å lage det til en foretningseiendom med ulike aktiviteter, men det var klausul om resturandrift. Fortidsminneforeningen foreslo 1997 fredning av eksteriøret, terrasseanlegget og deler av interiøret. En påbegynt indre rivning ble 1998 stanset av Oslo kommune etter en del avvisskriverier. Bygningen forfalt etter hvert sterkt. Uønskede elementer brukte stedet til tvilsom trafikk. Det økonomiske grunnlag for å restaurere og få avkastning på kapitalen så ikke ut til å ha noen fremtid. Etter flere luftige forslag om blant annet planetarium med mer stod hele restaureringen i stampe.

2000. Midlertidig fredning av bygningen i august 2000

2002. I april var det stort folkemøte om Ekebergrestauranten. Det ble holdt i Sjømannskolens lokaler (BI) med 160 fremmøtte. Norex Group ved Finstad la frem planer om restaurantdrift, planetarium og forskerfabrikk for barn. Planene skulle legges frem for Byrådet om kort tid. Han innrømmet at han trengte kommunal støtte til prosjektet. (Beløpet 20 millioner var tidligere nevnt). Restaurantgrunderen Sonja Lee var å tilstede og sa seg interessert i å drive Ekebergrestauranten.

Det ble holdt en Dugnad med rydding av søppel og kondomer etc, selv daværende byråd Anne Kathrine Tornås var med. Man vurderte å starte en venneforening for Ekebergrestauranten. Endelig fredning ble bestemt i juli 2002 av Riksantikvaren.

Som avsluttende hovedoppgave på Kunst- og Håndverksskolen skrev interiørarkitekten Thea Røhr om Ekebergrestauranten. Gjennom "nytt liv til Ekebergrestauranten" hadde hun tatt for seg hele bygningen og laget skisser og forslag..

Norex Group gikk konkurs den 20. desember 2002. Panthaver Fokus Bank la på nyåret ut eiendommen for salg.

Bobestyrer Ståle Sommernes i Fokus Bank uttalte i den anledning: - Det er snakk om å finne en kjøper som er interessert i å bevare bygningen og gi den tilbake til Oslos befolkning. Eierne må være klar over hva som kan og ikke kan gjøres med bygningen i forhold til de retningslinjene fredningen gir.

2003. Ekebergrestauranten ble kjøpt for 15 millioner kroner av Eiendomsspar as ved Christian Ringnes den 9.4.2003, (malmester Brendemoe var aktivt med i media og tipset sin venn Ringnes om å kjøpe).

Ringnes uttalte at man planlegger en "mini Frogner-park" og en gondolbane, men før påsken 2005 kan neppe den første utepilsen inntas.

I mai ble det vist en dokumentarfilm om Ekebergrestauranten. Det var Morten Møller Warmedal og Tor Karlsen som i 18 måneder hadde laget opptak fra stedet, pluss funnet eldre materiale. Søkelyset ble satt på myndighetene og private eieres ansvarsfraskrivelse.

Restauratør og kjøkkensjef Bjørn Tore Furset som bla. a. driver Lofoten fiskerrestaurant er opprinnelig fra Stranda. Han er i full sving med å bygge opp et restaurantimperium. Det startet med Lofoten fiskerrestaurant på Aker Brygge. Så overtok han det kjente landemerket Sjøhuset i Kristiansand. Furset lager også i stand matopplevelser ute på Dyna Fyr i Oslofjorden. Han åpnet restaurant Matfinken på Torshov i

2002, og fulgte opp med restaurant Havsmak beliggende ovenfor Nationaltheatret. Bjørn Tore Furset fikk også i oppdrag å drive serveringsvirksomheten på Ekebergrestauranten som skulle gjenåpne i ny prakt i 2005.

2004. Oppussing og restaurering pågikk for fullt, selv i helgene. Bygningen ble malt utvendig i lys farge.

2005. Restauranten er under rehabilitering med ny eier Eiendomsspar og ventes åpnet i 16. mars i et lukket arrangement. Publikumsåpning blir den 19. mars. Den nåværende restaurantbygningen er den eldste bevarte funksjonalistiske bygning i Norge. Bare Skansen var eldre, men den ble revet i 1970. Det har vært en kostnad på nærmere 50 millioner kroner inklusive kjøpesummen å få denne bygningen til det den er i dag.

Christian Ringnes ved grensestein nr 12.

Våren 2005 gjenåpnet restauranten.

Driften av restauranten er det Bjørn Tore Furset som er ansvarlig for. Det er blitt laget ny logo og egne nettsider. Den nye Ekebergrestauranten består av flere spisesteder, og tanken er at alle skal finne et rom de trives i.

Om sommeren er det uteservering med fantastisk utsikt over Oslo-fjorden, øyene og båtlivet. Det største spisestedet er à la carte restauranten i første etasje, med plass til 200 personer. Her er også egne rom med plass til 14 personer eller på mesaninen med plass til 30.

I andre etasje finner du en bar med rom for stille samtaler rundt små bord. Peisestuen kan lukkes mot resten av barområdet, og egner seg godt til livlige diskusjoner eller bare en time med kakao etter en tur rundt Ekeberg.

På den innebygde verandaen etableres nok et à la carte tilbud, der kokkene skal få prøve seg med det absolutt beste som mål.

Kvinneparken: - Eiendomsdirektør Christian Ringnes vil bygge en skulpturpark til kvinnens pris i området rundt og ovenfor Ekebergrestauranten. Parken skal tilpasses stier og veier i området og ta hensyn til alle eventuelle fornminner. Det vil bli utplassering av ca. 200 skulpturer som er figurative og nonfigurative. De skal velges ut av en oppnevnt gruppe. Tidsperspektivet for ferdigstilling er flere tiår, men man håper på oppstart innen få år. Parken vil dekke et areal på 230 mål og bør ha en dam og et vannfall. For det skal alle parker ha, ifølge Ringnes. Håpet er å få til en gondolbane fra området ved den nye Operaen opp til Ekebergrestauranten. Banen er allerede med på en reguleringsplan. Nå venter godkjenninger og behandling i berørte etater og politiske organer. Oslo kan her få en ny turist attraksjon.

BLF gir svar på hva de runde fundamenter på Brannfjell er.

Tre runde murfundament kan sees på Brannfjell. Det har i årenes løp vært hevdet mange teorier om hva dette er. De fleste hevdet det var kanonfundamenter fra 1. eller 2. verdenskrig. Noen mente det

måtte være for lyskastere i forbindelse med luftvern. Både på kart og i tekst har flere nevnt at det er 2 stk. gjenværende ringer (Artikkel av Hallgren i Kontakten og i heftet I Anne Brannfjells Rike av Schjelderup), men det er fortsatt 3 runde murfundament som kan sees på toppen av Brannfjell den dag i dag (høsten 2007). BLF har arbeidet en tid med å bringe på det rene historien om dette.

Vi må gå tilbake i tiden til første verdenskrig for å finne årsaken til at disse ble anlagt. Trusselen var ikke primært fly. Disse var i begynnelsen langsomtgående og hadde svært kort rekkevidde for og nå et land som Norge i utkanten av Europa. Derimot var Zeppelinere langtrekkende og kunne være en trussel også mot Norge i en gitt situasjon.

I 1916 foretas den første testskyting med en luftvernkanon. Forsvaret oppretter så Kristiania luftforsvar i 1917. For den første oppsetning av luftforsvaret blir 800 mann i 1917 beordret fra Infanteriet og Artilleriets Landvern. Man blir tildelt 170 skudd med 7,6 cm granater til øvelse fra mobilt automobilskyts. Dette er kanoner som står på hjul og taues dit man skal bruke dem. Kristiania luftforsvar hadde i 1917 magasin på Festningsplassen (Akershus Festning).

Midlertidige installasjoner.

Det ble i 1917 anlagt 4 provisoriske kanon standplasser med affutering for 4 feltkanoner 7,5 cm Schneiderkanoner på Hovedøya. (Affutering er feste for kanonen som tillater å dreie den rundt og ikke minst oppover). Denne utgift ble kontert øvelser utenfor ekserserplassene. Det var også andre plasser som var tiltenkt brukt ved en mobilisering. Det vil si at man hadde utpekt områder hvor det ville egne seg å ha luftvernskyts. I et brev av 6. november 1917 fra Forsvarsdepartementet finner vi følgende:

.....har kommandantskapet meddelt at der for de 3 feltbatterier som ved mobilisering under visse alternativer er forutsatt disponert til Kristiania luftforsvar vil være nødvendig på forhånd at foreta en del mindre arbeider på de utsatte standplasser, henholdsvis på Brannfjell, på Ekeberg, Grefsenåsen og Voksenkollen. Disse arbeider består i planering av standplassene for oppstilling av de for feltartilleriet improviserte lavetter for vertikalskyting, samt nedstøping av en pivotbolt i fjellet for hver kanon. Anslagsvis antages at disse arbeider vil kunne utføres for kr. 500.- pr. kanon, altså i alt kr. 6000.- ...

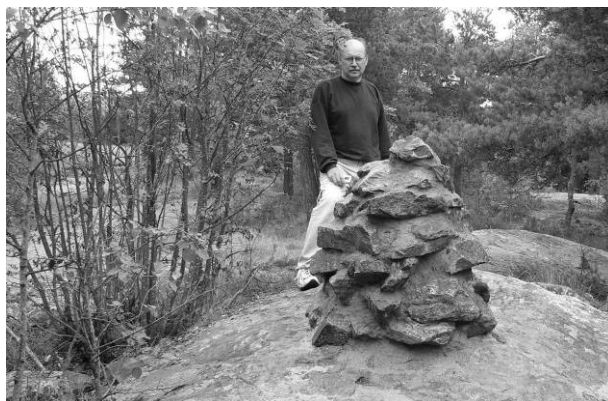
I et brev om oppgjør for støping av fundament i 1918, skriver firma A/S Jernbeton at de har støpt 3 feltbatterier for luftskyts. Grunnet merkostnader ved støpning vinterstid og særlig problemer med transport av materialer til Grefsenåsen, søkes det Forsvarsdepartementet om en ekstrabevilgning ut over anbudssummen på kr 6.000.- Dette blir innvilget med totalkostnad kr 16.519,80.

Fra andre dokumenter i arkivene finner vi følgende opplysninger: Kanoner til provisorisk luftskyts var ombygde artillerikanoner. De måtte tilpasses bruk mot mål i stor høyde. Det ble brukt 7,5 cm Schneider kanoner. De ble satt opp i 1917 og det var totalt 16 stykker i Kristiania området. Disse ble senere bygget om igjen til artilleriskyts i 1919 og levert tilbake til artilleriet.

Kilde i nærmiljøet.

Olav Bergli i Dovresvingen har intervjuet Arvid Barstad om kanonene på Brannfjell. Barstad kom til Sandstuen som ligger rett inntil Brannfjell i 1912. Han var 10 år i 1917 og forteller at man da dro kanoner opp fra Simensbråten med hest. Det skal ha vært ombygde feltartilleri. Barstad ble senere ekspedisjonssjef i Forsvarsdepartementet hvor han arbeidet lenge og hadde tilgang til mye informasjon. Men BLF baserer alle opplysninger i denne artikkel på arkivmateriale som er funnet på Riksarkivet i Oslo.

Varden

I 1919 ble det innkjøpt antibalonskyts fra Frankrike. Med ladning av brisantkardeske nådde man fly i stor høyde. På 9000 meters avstand vannrett, men på 7500 m avstand i 3000 m høyde og på 4300 m avstand i 5500 m høyde. Antibalonskyts kunne høyderettes 90 grader, noe som i praksis er uhensiktsmessig. Den kan svinges sirkelen rundt og kan lades 30 ganger i minuttet. Kristiania ble tildelt skyts som kunne heves 60 grader.

Det var ingen kanoner var på Brannfjell i 1922. Vi har foto av kanonstillingene på Brannfjell fra 1922. Det er kun de runde sementringene som synes. Det bekrefter at de allerede da ikke lenger var aktuelle. Trykkvannntanken her oppe ble anlagt i 1929 av Aker Kommune. Den er delvis sprengt ned i fjellet og delvis overfylt. Det har resultert i at det høyeste punkt ikke lenger er varden som står på vestsiden.

Kommanderende general utarbeidet Generalplan for (Kristiania-fjordens) Oslofjordens luftforsvar på midten av 1920 tallet. Det var da 4 forsvarslinjer fra Ytre Oslofjord og innover. Linje 4 var Kristiania Kjeller med 6 kanoner. Det var skyts ved Bygdøy, Smedstad, Sogn, Østre Aker kirke, Ekeberg og høyde 156 (et sted på veien fra Ryen til Skjetten). Totalt 6 steder med i alt 12 kanoner. Generalens anbefaling var da et sirkulært fundament i betong med diameter 4 meter. Han anbefaler kun en kant uten sprengning eller utgraving og med en bolt i senter (Fundamenter på Brannfjell har diameter 6,7 meter)

Det står en fransk antibalonskyts kanon på Forsvarsmuseet av fabrikat Puteaux. Denne type ble brukt frem til ca. 1930. Den har et fundament med diameter ca. 4 meter og erstattet de midlertidige ombygde artillerikanoner.

Det nordvestre ringfundament sterkt forvitret og bevokst.

Hva blir konklusjonen?

Konklusjonen om kanon-fundamenter på Brannfjell blir følgende: Det ble brukt ombygde artillerikanoner. Dette var 7,5 cm Schneider kanoner. De ble satt opp i 1917 og allerede i 1919 ble denne type avvirket. Senere var det antibalonskyts av annen type som var aktuelle. Fundamentene har derfor ikke vært brukt siden. Kanonene har antakelig kun vært montert for øvelse eller bare vært i beredskap for montering ved behov.

Vi har tidligere etterlyst om det finnes rester av kanon-fundamenter på Grefsenåsen.

Disse skulle være like de som er på Brannfjell. Historielaget på Grefsen, Kjelsås og Nydalen har vært forespurt. V har fått et positivt svar fra Martin Kristiansen som har funnet rester av den ene kanonstillingen rett utenfor husveggen på Grefsenkollen .

Som en kuriositet. Hvor var de norske luftvernstillingerne stillingene 9. April 1940? Det var: Ekeberg batteri, Bjerke batteri, Holmen batteri, Huk batteri og Gressholmen batteri. Alle batteriene besto av 3 kanoner på 7,5 cm som var mobile (ikke fast installasjon, men tauet på plass). Det på Ekeberg sto på Ekebergsletta på jordet syd for Ekeberg Hovedgård (dagens campingplass). Det nevnes også at det var en luftvern lyskastertropp benevnt Brannfjell. Det kan tyde på at det var utplassert et mobilt aggregat og en lyskaster. Dette kan stemme med opplysninger fra Magne Rødvik om at her oppe har det vært lyskastere. (Antakelig kun 9. april 1940 og eventuelt en liten tid etterpå). Tyskerne opprettet den store kanonstillingen "Anton" på Ekebergsletta under krigen, men

den historien får komme en annen gang. Dette batteriet, som bestod av 18 stk. 88 mm luftvernkanoner, lå i området nær dagens Ekeberg skole og nedover mot Ekebergveien.

Kilder: Korrespondansen mellom kommanderende general for (Kristianiafjordens) Oslofjordens Luftforsvar og Forsvarsdepartementet (1910 til 1933). Totalt flere hundre brev med vedlegg og saksdokumenter.

Radiostasjoner:

På brannfjell ved Svartadammen ble det bygget en inngjerdet radiostasjon i 1941 av tyske militære. Her var det 3 radiomaster og noen bygninger. Det var den tyske marinens peilestasjon. Hele området var bevoktet og et minefelt omkranset området med over 1800 miner. Etter 1945 ble radiostasjonen brukt av luftforsvaret i

Norge. Minene ble fjernet, men området var fortsatt inngjerdet. Det var et hus her som ble brukt av de som drev den militære radiostasjonen, og familien Engen bodde her til slutten av 1960 tallet. På bildet over er huset i 1993 rett før det ble revet. I dag er det satt opp en ny radiomast og Telenor har et lite hus med teknisk utstyr som ikke er bemannet.

Radiostasjon på Sletta i 1949

Bjørn Aleksander Eek

På Ekebergsletta hvor veien ned til Ekeberghallen tar av, lå det noen brakker etter tyske militære fra krigen 1940 – 45. Dette ble tatt i bruk av Sjøforsvarets Overkommando i 1948 som radiostasjon. Området var på 8 mål og inngjerdet. Det ble satt opp 3 nye metall radiomaster i 1952. På bildet fra 1949 ser vi stasjonen med de 3 enkle mastene en vinterdag. Til høyre er det bildet av tankbilen som ble brukt til å hente vann på Ekeberg hovedgård da det ikke var innlagt vann. Sønnen til forpakter Eek fikk være med å kjøre vann. Radiostasjonen var i aktivitet frem til den ble revet i 1969.

Den store Solkolonien på Brannfjell som ingen husker.

Den første kilden.

Første gang jeg hørte om en feriekoloni på Brannfjell var under arbeidet med boka: Fra gård til villa på Bekkelagshøgda (utgitt av BLF i 1997). Nå avdøde Karl Karlsen som bodde i Raschs vei nevnte dette. Han var født i 1905 og hadde bodd i strøket hele sitt liv. Jeg spurte om han mente

Sanitetsforeningens hytter, men det var det ikke. Han nevnte at det hadde ligget en stor bygning nærmere Nylendet husmannsplass. Noen år senere fikk jeg se riss av bygningen som var tegnet inn på Aker Kommunes kart fra 1924. Her sto det Verdens Gangs Solkoloni. Henvendelse til avisen VG førte ikke frem.

Den tredje indikasjonen var fra familien Degnæs som drev gårdsbruk der Jacobs har butikk i dag. I 1912 startet kona til Ludvig Degnæs på Bernhus kolonialbutikk i drengestua. De anskaffet hest nr 3 fordi det var så mye å kjøre ut til kundene. Det kunne bli lange dager. Det hendte de arbeidet fra kl. 8 til kl. 22. En av kundene var "Solkolonien" på Brannfjell.

Var det noe informasjon hos Sanitetsforeningen? Noen telefoner dit gav kun negativt resultat.

Jeg startet letingen via Sanitetsforeningens jubileumsbøker. I 50 års beretningen til Oslo Sanitetsforening står det så vidt nevnt. Her sto det: "I disse dager åpner Verdens Gangs Solkoloni på Brannfjell". I hvilket år var umulig å lese seg til. "Der lå syke piker i 7 til 12 års alder i solmettende omgivelser for å bli friske". Oslo Sanitetsforening var således engasjert i prosjektet.

På et foto fra Ekebergbanens fotosamlinger ser vi huset med Bekkelaget kirke i bakgrunnen. Altså lå huset her i

1923 da kirken sto ferdigbygd. På tegningen over ser vi bygningen slik den var angitt i Sanitetsforeningens bok. Det er få holdepunkter til hvor på Brannfjell det har ligget.

Akersposten var den gang lokalavisen.

Neste fremstøt var å lese gjennom Akersposten fra 1908 til og med 1924. Riktignok var det en ukeavis for sognet, men det tok litt tid. Her var det ikke nevnt med et eneste ord. Nordstrands Blad var ennå ikke stiftet. Jeg vendte tilbake til artikkelen i jubileumsboka. Her sto navnet på 3 leger som var involvert. Heyerdal, Aall og Frølich. Gjennom diverse legeoversikter ble de tre identifisert. Heyerdal startet Kristiania første røntgeninstitut og drev med lysbehandling fra 1899. Senere var han den første direktør og overlege for Radiumhospitalet. Ut i fra hans løpebane kunne Solkolonien være i tidsrommet 1902 til 1924. Dr. Aal var Kristianias bylege fra 1917 til 1924. Dr. Frølich var meget aktiv i perioden etter 1900 og arbeidet med sykdommen skjørbuk (vitaminmangel utbredt blant sjøfolk). Han var barnelege og offentliggjorde en stor undersøkelse i 1907.

Det springende punkt var i hvilket år Solkolonien ble åpnet. I jubileumsboka sto det intet årstall. På Nasjonalbiblioteket fant jeg en serie med hefter fra: Folkehelsen månedstidskrift for Norske Kvinners Sanitetsforening. Her fant jeg artikkelen fra jubileumsboka. Det sto ikke noe mer enn tidligere, men på forsiden av heftet sto det juli 1917. Nå var årstall og måned bekreftet.

Avisa Verdens Gang.

Nå var det på tide å lese gjennom Verdens Gang som var dagsavis. Jeg startet fra mai 1917. Det var lite nytt til å begynne med. Så dukket det opp en artikkel om solbehandling av barn i Sveits. Senere ble det foreslått å lage noe tilsvarende i Norge.

(Dagens VG startet i 1945. Nåværende avis har ikke noe med tidligere avis VG å gjøre. Norske Intelligents Sedler og Tidens Tegn ble sammenslått med VG på 1920 tallet og opphørte i 1940-årene).

Gåten var løst.

Detaljene rundt dette foretaket kommer nå her. Dette har vært en av de store foretak på våre kanter av byen som har gått helt i glemmeboka. Takket være tips fra Karl Karlsen ble saken gravet opp fra arkivene av BLF.

Solkolonien på Brannfjell.

Svenska Dagbladet opprettet en Solkoloni etter mønster fra Dr. Rolliers system i Sveits.

Behandling med sol (lysbehandling) var veldig aktuelt på denne tiden. I dag vet vi at vitaminer og andre kjemiske stoffer blir stimulert/lavet ved sollys.

I 1917 henvendte avisen VG seg til den første norske spesialist på solbehandling, Dr. S. A. Heyerdal

Cand. Gottenborg som hadde vært dagkolonienes leder i 3 år ble kontaktet.

Det var på den tiden 13.000 Kristianiabarn som ikke kom ut i sol og god lufthygiene
Luften i høyden var bedre enn nede i byen grunnet luftforurensning, som altså ikke er av ny dato.
Ved, kullfyring og fabrikkpiper var store forurensere.

Solkolonien var en bygning og en inngjerdet solgård for 20 svake eller sykelige barn, primært jenter fra 8 til 12 års alder. Det var 2 leger og en sykepleier tilknyttet stedet.

Planen var at V. G. skulle opprette en solkoloni for 20 barn med 1 måneds opphold. Norsk Barakke og Impregneringskompani på Hamar skulle bygge huset. (Enkle ferdighus var selv den gang vanlig). Ferdigstillelse av bygningen skulle være innen 1. juli 1917.

Det skulle bygges en solgård for å beskytte mot vind. Man ville forsøke med en sykepleier og en inspektør på stedet og i tillegg ha 2 leger og kontakt med en lege som var spesialist på lysbehandling. Det ble også ansatt en egen kokk.

De tre legene som var med i prosjektet var:

Dr. Cato Aall (1876 – 1961) fra Moss. Han var fra 1903 ass. lege ved Grefsen Sanatorium og fra 1917 til 1924 bylege i Kristiania.

Dr. Theodor Frølich (1870 – 1947) hadde publisert studier om ernæringssykdommer.

Det tok imidlertid 60 år før han fikk anerkjennelse for dette arbeidet. I dag anses hans artikkel fra 1907 som det aller viktigste enkeltstående bidrag til oppklaringen av skjørbukens etnologi.

Dr. Severin Heyerdahl (1870 – 1940) var ass. lege på Grefsen Vandkuranstalt 1896. Han foreslo å opprette et eget lysinstitutt i Kristiania i 1902. Han ledet fra 1909 Rikshospitalets lysavdeling. Fra 1930 var han overlege og direktør ved Det Norske Radiumhospital.

Motto for prosjektet var: Sol og helse til alle byens barn. Avisen gikk ut og spurte om noen hadde en ledig tomt i nærheten av Kristiania. Kommunen ytet gratis tomt til å sette opp en barakke på Brannfjell ved Ekeberg, mot at alt fjernes etter ca. en måneds tid og det ikke skjer skade på trær eller avling. (Brev underskrevet av borgemester Sofus Arctander 30. juni 1917).

Det ble lagt ut til tegning av bidrag. Kostnadene var beregnet til ca. kr 5.000.- VG ba om bidrag på kr 400.- eller kr 100.- Det vil si avisa garanterte for beløpet, men det var så langt ikke kommet inn bidrag ennå. Første innkomne bidrag på kr. 400.- kom senere fra Joh. Ludvig Movinkel (Stortingspresident).

Det ble bestemt at 10 barn fra Grønland og 10 fra Grünerløkka skole skulle få delta. Det var fortrinnsvis for svakelige, blodfattige og underernærte barn, og bare piker i 7 til 12 års alder.

Byggingen av huset hadde startet på Hamar. De skulle bygge V. G. Solkoloni. De utvendige mål var 19,24 x 9,36 meter i grunnflate med en veranda. Huset hadde en sovesal med plass til 20 barn. 24. juni 1917 hadde V. G. en reportasje fra Hamar der 150 ansatte bygger enkle ferdighus og barakker. De hadde et eget salgskontor i Kristiania. Fabrikken hadde et 150 mål stort område som var kjøpt fra Storhammar gård. Produksjonen var veldig amerikanisert. Det ble sagt at det hadde skjedd store ting på de siste 50 år i byggebransjen.

Man håpet at åpningsdagen kunne bli 7. – 10. juli. Koloniens bestyrerinne var sykepleier. I tillegg var det en kokke og en pike. Det ble gitt et husapotek fra Nordstjernen. Fra fabrikken Jordan fikk man børster og tannbørster. Melk ville komme daglig fra Melkeforsyningen. Det ville være behov for en sommervannledning, eller man måtte hente vann fra en brønn et stykke borte (Nylendet?). Det manglet et par bidrag a kr 400.- og et par a kr 100.- Det var lagt ut liste i V. G. sin ekspedisjon.

Man hadde håpet at bygget skulle stå ferdig 8. juli 1917. Fundamentet ble sendt fra Hamar den 7. juli. Kristiania Magistrat hadde inspisert tomt på Brannfjell som var stillet til disposisjon.

15. juli 1917 fikk man beskjed om at alt var sent fra Hamar, men ved en feil var det ankommet Grefsen. For å ikke miste tid ble det bedt om at lasten skulle stå der og ikke videresendes militærrampen ved Loenga som opprinnelig planlagt. Vogner og hester møtte på Grefsen, men her var ingen godsvogner. Man lette over alt og etter et par dager dukket lasten opp på Loenga. (Problemer med frakt hadde man også den gang).

Huset ble så satt opp. Det hadde mange vinduer og god plass for å gi nok luft til alle barna. Det hadde en grunnflate på ca. 200 m². Det ble malt hvitt for å senke temperaturen.

22. juli 1917 var det flagging i anledningen at Ekebergbanen var åpnet (offisiell åpning ble senere satt til 1. juli, men banen hadde hatt drift fra 11. juni 1917) . Det var en avsporing og et strømuhell den dagen. Mange sikringer gikk da man passerte strømvexler i Gamlebyen fra 600 til 1200 volt og glemte å slå over hovedbryteren.

20 småpiker tok Ekebergbanetrikken fra Stortorget. (Det vil si det var 19, da en ikke var ferdig legeundersøkt og måtte komme etter).

Da de ankom brannfjell var bygningen pyntet med vimpler. Alle ble barna ble veid. Den tyngste veide 30 kg og den letteste veide 19 kg.

Prinsippet med en solkoloni var helt nytt. Frisk luft, sunn mat, lek og solkur skulle brukes i behandlingen. Dr Cato Aall undersøkte barna hver lørdag. Sykepleier Anni Jensen var bestyrerinne. Marie Karlsen var kokke, og Amanda Karlsen var assistent. Småpikene lå på sivmatter ute på fjellet og solte seg i badebukse når været tillot det. Inspektør Gottenborg veide og noterte. Ragnhild hadde lagt på seg 3 kg, de andre barna hadde lagt på seg fra 0,5 til 2 kg på 12 dager.

Dagsrytmen var følgende: Kl 8.30 kakao og smørbrød, mellomfrokost kl 11.30 med nysilt melk og smørbrød med sukker, kl 14.30 middag og kl 18 var det aftens med havregrøt og nysilt melk. Leggetid var kl 21 med noen unntak kl 22.

Barna ble veid og Ragnhild (på bildet) hadde lagt på seg mest, med 3 kg i løpet av 12 dager.

Barna hadde stor appetitt og 19 barn drakk 30 liter melk om dagen. Barna spiste også 7 – 8 brød i døgnet. Kjøttkaker og fiskeboller var favorittmiddag. Småpikene lekte rundt i skogen og ble kalt inn ved at man ringte i en klokke.

3. august 1917 ble stedet besøkt av leger og ordfører Jeppesen. Dr. Aall redegjorde for prosjektet. Dr. Frølich var også tilstede. Før ankomst var alle blitt undersøkt av lege. De måtte ikke ha åpne tuberkuløse sår eller ha dyr i hodet. De måtte heller ikke væte seg om natten. En jente ble sent hjem da hun hostet meget.

Det ble diskutert om man neste år kunne hå åpent i 3 måneder. Solkolonien burde stå i kontakt med sykehus og feriekolonier.

19. august 1917, etter fire uker ble stedet denne dagen stengt kl 18. Neste år må det anlegges bad. Det har vært for tungvint, og man har også behov for en velutstyrt lekeplass med en sandgård.

1919 VG har samlet inn kr 6.579 til Solkolonien. Man hadde hvert år gitt gratis opphold og solkurer i 5 – 6 uker for 25 svakelige folkeskolebarn, - både gutter og jenter.

I 1920 ble Solkolonien på Brannfjell forært kommunen vederlagsfritt. De fikk i tillegg med en liten sum penger til neste års drift.

Solkolonien på Brannfjell er fortsatt i drift i 1921 etter at den ble forært kommunen. Sammen med søster Elise som er tilsynskvinne, besøkte VG stedet. I år har man ikke kunnet ta solbad. Det var nok av sol, men det var en alt for kald vind. Dette året fikk andre barnekull vannkopper

12. august 1921 Etter dette ser det ut til at Solkolonien på Brannfjell er nedlagt. Det er ikke funnet noe skriftlig informasjon om drift i 1922. Bygningen ble stående ennå noen år. I dag er det ingen synlige merker i området.

Oslo Sanitetsforening skriver om prosjektet i en av sine årbøker. Solkolonien hadde ikke noe å gjøre med Sanitetsforeningens hytter lenger nord på Brannfjell. Disse hyttene står her fortsatt (2007) se egen artikkel.

Hyttene på Brannfjell.

Sanitetsforeningens hytter. De ble bygget i 2 omganger. I året 1917 ble overskuddet fra salg av julemerker avsatt til dette formål. De "fikk" tomt av kommunen og det ble bygget 10 sommerhytter. Disse første 10 rødmalte hytter sto ferdige St. Hans 1919, eier Kristiania Sanitetsforening. De er de minste og er rødmalte. De fikk navnet "Julemerkehusene" og

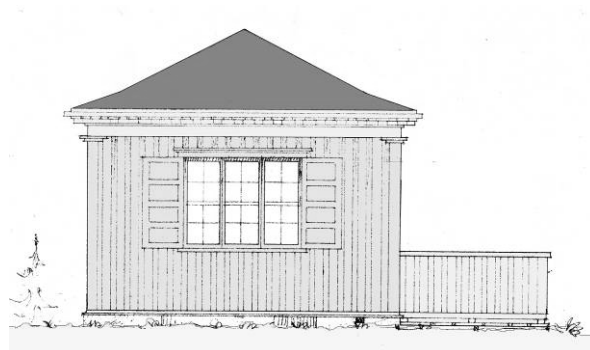

hadde en pris på Kr. 49.553.- for 10 hytter inkl. inventar. Det ble plass til 9 familier som hadde 34 barn. (En av disse hyttene brant ned for noen år siden så nå er det 9 tilbake).

Noen år senere gav Oslofolk i Amerika en minnegave til kommunen i anledning byens 300 års jubileum. Dette beløp ble brukt til 9 litt større hytter som sto ferdig i 1925 "Minnegavehusene". Hyttene har vært brukt av Sanitetsforeningen for å gi folk med tuberkulose og luftveissykdommer et sted med frisk luft i sommerhalvåret. I dag leies de ut av Oslo Kommune til interesserte, bla. a. vel, sportsklubb og private.

Kafé Utsikten

De fleste kjenner til Kafé Utsikten nede ved Sjømannskolen, men den het opprinnelig Thalén. Dette var etter en kommunepolitiker og leder for veivesenet Constantin Waldemar Talén. På den tiden var det ikke noe parkvesen så veivesenet tok seg av begge oppgaver. (Parkvesnet ble opprettet i 1916).

Da Ekebergrestauranten ble bygget i 1916 hadde man allerede sett et behov for folk som ville ta med seg niste og gå en tur i Byskogen med litt enkel uteservering. Det var derfor allerede satt opp en liten Kiosk på Thalén i 1913. Navnet er således etter denne lille sletten og må ha vært brukt allerede før 1902 da Talén døde. Det er derfor nærliggende å tro at allerede ved byggingen av Kongsveien i 1891 har Talén vært tilstede som veivesenets ingeniør. Han har fått navnet sitt knyttet til denne avsatsen som ble utfylt. Antakelig fordi det ikke var noe navn på stedet her midt i skråningen, og han har nok stått for beskjeden om at der skulle det fylles på jord. Senere kan dette ha gjentatt seg ved legging av trikkeskiner som ga mye fin løsemasse. Thalén var initiativtaker og leder av Kristiania Kommunale Trikk (Rødtrikken). Selv om man i dag ser en grønn åsside her, så var det i gamle skriv nevnt at man burde fylle på jord og fyllmasse på denne nedre delen av skråningen.

Tegning fra 1926 ved kommunearkitekt Aars

Litt om trikk:

- Kristiania Elektriske Sporvei var startet i 1894, senere kom Blåtrikken og Grønntrikken

- Constantin W. Talén var en ivrig forkjemper for at kommunen skulle få eget trikkeselskap
- KKS også kalt Rødtrikken, hadde linjer til Sagene og Rodeløkka fra Akersgata.
- Senere linje også fra Tollbugata til Vippetangen.
- Overtatt i 1905 av Kristiania Sporveisselskap (kalt Grønnetrikken, KSS)
- Alle trikker ble overtatt av Oslo Sporveier i 1924

Tilbake til stedet.

Vi kan skimte den første kaféen på Thalén (Kafé Utsikten) på et fotografi fra 1915. Den lå ute på pynten nær jernrekkverket på den nordre delen av området. Dette kan ha vært en vogn eller en bygning som ble fjernet i vinterhalvåret, da den ikke synes på gamle kart.

Det ble så bygget en kiosk (antakelig i 1925) som er den som er her i dag, bortsett fra at den var litt kortere. Tømmermester Grimsrud satte opp en kiosk på Ballsletta i 1926, og det er samme arkitekt som har tegnet begge kioskene som er identiske. Kommunearkitekt Harald Aars har signert begge byggverk. **Teorien om at kiosken på Kafé Utsikten kom fra Jubileumsutstilling på Frogner i 1914 holder således ikke.** (Det er Ekebergrestauranten som har denne historien). Undertegnende har også saumfart alle bygninger som var på Jubileumsutstillingen for å dobbelsjekke uten å finne noen bygning som likner. Samme arkitekttegning fra Aars blir også brukt ved ombygging i 1938. Kiosken blir da forlenget med 1/3, men ellers er den utvendig lik. Kommunen har i alle år vært eier, men leier ut driften.

Enkefru Martha Christensen søker i 1930 å få drive den nye kiosken på Ballsletta. Hun har i flere år drevet 2 utsalgssteder i Ekebergskogen. I 1948 drev hun Thalén, Ballsletta og en kiosk ved Sjømannskolen trikkeholdeplass.

Kafé Utsikten har adressen er Kongsveien 45. Nærmeste naboer er Kongsveien 16 i Gamlebyen på nedsiden og Kongsveien 49 som er Kongsveien Barnehage nær Framveien (Sportsplassen). Sjømannskolen har sin adresse til Karlsborgveien.

Stier og veier i området:

I 1923 - 25 hadde man anlagt turveien fra Sportsplassen ned skråningen til Vanningsten nær dagens bomstasjon på Mosseveien. Spaserveien fra Talén (Utsikten Kafé) til Sportsplassen holdeplass ble anlagt i 1923 – 28. Den ble videreført og ferdigstilt helt ned til Familiedalen (Karlsborgveien) i perioden 1934 - 38 som ordinært vinterarbeid for Kommunen. Forøvrig kan nevnes at mange av turveiene i Byskogen, særlig i området ved Ekebergrestauranten, var anlagt allerede i 1911.

Foto fra 1865 av Bekkelaget med "Mosseveien". Til venstre i bildet ser vi Kollen som senere ble sprengt bort.

Sammenlikner vi med dagens vei ville bomstasjonen ligge langt bort i bildet. I dag kaller vi dette Nedre Bekkelaget, men det er herfra Bekkelagsnavnet kommer. Bekkelaget skole burde således ha beholdt navnet Bernhus eller ha blitt hetende Bekkelagshøgda skole. Posthus på Holtet ble hetende Bekkelagshøiden og senere Bekkelagshøgda postkontor.

Låven og drenkestua på Nordseter gård

Ekebergbanens trikker

Selvaaghuset i Jomfrustien 2

Hopprenn i Bekkelagsbakkene 1972

Aktivitetsoversikt i BLF

En gov oversikt over alle møter og aktiviteter som BLF har hatt siden starten høsten 1997. På de fleste møter har det vært holdt 2 foredrag med tilhørende visning av bilder. Alle eksterne foredrag som BLF har holdt for andre foreninger og privatpersoner er ikke medtatt her. Vi har også utelatt navnene på alle de forskjellige foredragsholdere som har vært på besøk.

22.01.98 Foredrag om boka Fra gård til villa, og om hele BLFs område

15.04.98 Foredrag med før og nå bilder fra Holtet. Presentasjon av Byantikvarens arbeid

11.06.98 Lokalhistorisk vandring fra Ekeberg gård til Nylendet på Brannfjell

03.09.98 Dugnad på Nylendet husmannsplass på Brannfjell
 22.10.98 Foredrag om Villa Seterhøy (BLFs logo). BLF viste en årskavalkade.
 21.01.99 Foredrag om Anne Brannfjell.
 17.03.99 Foredrag om fiskere og strandsittere på 1700 tallet.
 17.03.99 Foredrag med tema: Fra Nordseter til Kullebund
 26.05.99 Dugnad på Nylendet husmannsplass på Brannfjell
 08.09.99 Trikketur med Ekebergbanen i egen trikk til Sporveismuseet med omvisning.
 21.10.99 Foredrag om Bernhus gård. Presentasjon av Norges Metallsøker forning.
 26.01.00 Foredrag om grensesteinene fra 1878.
 26.01.00 Visning av bilder fra BLFs fotoregister, og foredrag om bekker og dammer
 14.03.00 Fotokveld med kopiering fra medlemmenes album.
 24.05.00 Dugnad på Nylendet og skilting av Brannfjell husmannsplass.
 05.09.00 Lokalhistorisk vandring ved Kafé Utsikten og Sjømannskolen.
 25.10.00 Foredrag: Fra bønder til blokker (om Lambertseter). Foredrag om Lille Ekeberg.
 23.01.01 Foredrag om krig og fred i Holtet Haveby. Foredrag om Ekebergbanens busser.
 22.03.01 Foredrag om Nordstrandsboka. Visning av kortfilm om Oslo for 50 år siden.
 22.05.01 Lokalhistorisk vandring på øvre del av Bekkelagshøgda.
 28.08.01 Lokalhistorisk vandring fra Brannfjell skole til Ekeberg Camping
 08.11.01 Foredrag om mål, vekt og penger. Historien om Carlsborg ved Ekeberg restauranten.
 31.01.02 Foredrag om postbonden på Seter. Billedserie med info om Simensbråtenprosjekt.
 11.03.02 Visning av foto fra 1865. Reprise av foredrag om Bekkelagshøgda.
 14.05.02 Lokalhistorisk vandring med SAH og BLF på Brannfjell.
 12.09.02 Foredrag om Ekeberg hovedgårds bygning.
 12.09.02 Foredrag om luftsipet Norge 1 (Roald Amundsen).
 06.11.02 Foredrag om krigsmemoarer 1940 - 45. Foredrag om kanonfundament på Brannfjell 1917.
 28.01.03 Foredrag Oslo opp av asken. Foredrag om originaler på Bekkelagshøgda.
 19.03.03 Foredrag om familien Thorson og dyrene på Jomfrubråten.
 24.04.03 Lokalhistorisk vandring på Jomfrubråten.
 03.09.03 Presentasjon av Ekeberg gård bok. Visning av bilder fra bygging av varde på Brannfjell.
 19.11.03 Foredrag om arbeidet med boka om Ekeberg hovedgård (stedet og Røhrt familien).
 27.01.04 Foredrag om Kongshavns historie, og foredrag om Kongshavns revyer og melodier.
 30.03.04 Foredrag om byggekulturen 1840 til 1940. BLF viste bilder Ryen gård og Simensbråten
 10.05.04 Lokalhistorisk vandring fra Holtet videregående forbi Holtet til Torsborgveien.
 25.08.04 Lokalhistorisk vandring på Ekeberg og Lille Ekeberg, samarbeid med SAH.
 02.11.04 BLF hadde foredrag om skulpturer i bydel Nordstrand og en video fra Akershus Festning
 27.01.05 Foredrag om Kafé utsikten, visning av film om år 19-2000 i Oslo, kavalkade BLF i 2004.
 07.03.05 Foredrag om Ekebergrestauranten, visning av en reklamefilm fra 1932,
 07.03.05 Teaterforestillingen "Stamhusbesitteren"
 10.05.05 Lokalhistorisk vandring fra Ekeberg hovedgård, via Jomfrubråten til Ekebergrestauranten.
 08.11.05 Foredrag om Lorenz Meyer og Alunverket. Solkolonien på Brannfjell (1817 - 1921)
 19.01.06 Befolkningen på Bekkelaget før 1770. BLF kavalkade over 2005, viste en film fra 1950.
 07.03.06 Diktopplesning, historie om Wergeland og Ibsen. Monumentalkunsten i bydel Nordstrand
 07.03.06 Og visning av film fra Oslo på 1950 tallet, Enerhaugen mm
 09.05.06 Møte ved tidligere husmannspl. Nylendet på Brannfjell, rydding av busker. Solkolonien
 05.09.06 Lokalhistorisk vandring ved Karlsrudområdet.
 15.11.06 Viste et filmopptak av foredrag om Helleristningene ved Sjømannskolen.
 15.11.06 Viste en 8 mm film fra 1980: "Løk på lager". Foredrag om "bakgrunner" på fotografier.
 17.01.07 Årsmøte. Foredrag om Ekebergbanen. Viste en 8 mm film fra Bekkelagshøgda i 1980
 13.03.07 Foredrag om Bekkelaget kirke og om Holtet gård og eiendommene i området
 24.05.07 Medlemstur med leid buss til Vannverkets fjellanlegg ved Skullerud.
 07.11.07 Christian Ringnes kom og fortalte om planene for en skulpturpark i Ekebergskråningen.